

pedenjped
Pišem
tvoje
ime

1	UVOD	5
2	POMAGAJ MI, DA NAREDIM SAM!	7
3	PRVI KORAKI K OPISMENJEVANJU	9
4	KO ODGRNEMO ZAVESO ...	12
5	NTC SISTEM UČENJA	14
5.1	PRVA FAZA: SPODBUJANJE RAZVOJA SINAPS V MOŽGANIH	19
5.2	DRUGA FAZA: SPODBUJANJE RAZVOJA ASOCIATIVNEGA RAZMIŠLJANJA	24
5.3	TRETJA FAZA: SPODBUJANJE FUNKCIONALNEGA MIŠLJENJA	33
5.4	NTC KOT PROFESIONALNI IN OSEBNI IZZIV – NAJ NAREDIJO SAMI	36
5.5	IZKUŠNJE, DOŽIVETJA IN REZULTATI VZGOJNEGA DELA PO NTC SISTEMU UČENJA	42
6	IZ MAJHNEGA ZRASTE VELIKO ALI KO GRE MALI PEDENJEPED V ŠOLO	46
7	VIRI IN LITERATURA	49

PEDENJEPED PIŠEM TVOJE IME

Nagovor ravnateljice

Vsak trenutek, usak dan, usako leto prinaša v naše osebno in poslovno okolje nova znanja ter spoznanja. Danes, v tretjem tisočletju, se zavedamo, da uspeh, ki je v dobro useh, tuori skupek urednot, sposobnosti in lastnosti, kot so znanje, profesionalnost, odgovornost, inovativnost, zauzetost ... A na poti od zametka ideje do njenega udejanjanja v obliki doseženega cilja moramo imeti zurhano mero motivacije, odločnosti in poguma.

Vsega tega se v naši delovni »družini«, imenovani Vrtec Pedenjped Novo mesto, dobro zavedamo, zato na področju vzgoje in izobraževanja iščemo nove načine, ohranjamo iz preteklosti tisto, kar je še vedno dobro in učinkovito, ter upeljujemo v pedagoški proces na podlagi strokovnih oziroma znanstvenih dognanj nove oblike, metode in načine dela.

Ob pestrosti obletnic enot našega zavoda in prihodu novega »večjega člana« v našo skupino – to je enota Videk smo ob ostalem pestrem dogajanju izdali tudi priročnik Pedenjped, pišem tvoje ime. V njem je zbranih nekaj najpomembnejših usebin, s katerimi plemenitimo svoj in otrokov svet v zadnjih letih.

Vsebine so, kljub strokovnim temam, napisane v slogu in na način, ki dopušča razumevanje tudi poljudnemu bralcu.

Radodarno in iskreno v tem priročniku delimo z vami lastne ideje, ki smo jih unesli v svojo prakso na podlagi izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja. Morda boste našli v predstavljenem tudi vi kakšno idejo, ki jo boste lahko upletli v svoj delovni dan, ali pa bo za vas le sprožilni »aha« povod za ustvarjanje lastnih vzgojno-izobraževalnih usebin.

Autorji prispevkov so navedeni v kolofonu.

Na svoje delo smo ponosni, saj so tu predstavljene vsebine pozitivno vplivale na zaposlene – izvajalce projektov oziroma dejavnosti in na malčke, ki so (bili) vanje vključeni.

1 UVOD

Vrtec Pedenjped Novo mesto je v 15 letih, odkar je samostojna celota v Mestni občini Novo mesto, uspešno začrtal svojo vizijo in pustil sledi v vzgoji in izobraževanju predšolskih otrok, s katerimi dokazuje strokounost, podjetnost in kooperativnost z zavodi in podjetji na lokalni, državni ter mednarodni ravni.

Prav z osamosvojitvijo zavoda smo pridobili svobodo in zagon, ki omogočata, da strokovno učinkoviteje rastemo, poslovno uspešneje napredujemo in se s projekti, aktivnostmi v naravi, prireditvami in drobnimi pozornostmi lokalno lažje udejstvujemo.

Tako kot je bila samostojnost ključna za našo dobro strokovno udejstvovanje, je ta gotovo tudi za predšolske otroke izrednega pomena. Skozi leta z bliskovitim razvojem in use prevečkrat permissivno vzgojo so malčki opeharjeni za pravo raziskovanje, preizkušanje svojih zmožnosti ter razvijanje pristnih stikov s sočlovekom in naravo. Ta obdaja enote naše organizacije v neposredni bližini in je ves čas na voljo, da jo vključujemo v naš izvedbeni kurikulum.

V Vrtcu Pedenjped Novo mesto useskozi sledimo strokovnim smernicam, potrebam in željam otrok ter lastnim strokovnim in splošnočloveškim izgibom, kar je po našem mnenju ključno za dobro medsebojno – kolektivno sodelovanje, sodelovanje z našimi uporabniki, lokalno javnostjo in pomembno za osebno ter poslovno rast zaposlenih. Odgovornost vzgojiteljev, učiteljev in staršev je spodbuditi otroka, da bi v čim večji meri dosegel svoj biološki potencial. Da se bo razvil v celostno, ustvarjalno, strastno osebnost. Zato mu moramo omogočiti prave pogoje.

Naša skrb je otroku v čim večji meri nuditi možnosti, da razvije svoj biološki potencial v predšolskem obdobju, da lahko črpa znanje, saj ima, kot pravimo, sposobnost »srkajočega uma«. Tako je um otroka v začetku 20. stoletja poimenovala italijanska zdravnica Maria Montessori.

Torej prav predšolsko obdobje predstavlja osnovo za otrokov nadaljnji razvoj. Temu mnenju se pridružuje tudi dr. Ranko Rajović, saj meni, da si moramo v otrokovem predšolskem obdobju najbolj prizadevati za njegov miselni razvoj. Sodobna nevroznanost dokazuje, da inteligenca ni odvisna zgolj od števila živčnih celic (genetski potencial), temveč tudi od števila zvez med neuroni. Obdobje otroka do sedmega leta starosti je najbolj dragoceno za stimulacijo možganske aktivnosti ter za oblikovanje novih zvez.

V predšolskem obdobju (najbolj intenzivno do tretjega leta starosti) se razvijajo osnove mišljenja, jezika, vida, odnosov, spretnosti in ostalih lastnosti.

Oba strokovnjaka se strinjata tudi v tem, da se otrok najlaže začne učiti simbole, raznovrstne klasifikacije, razvrščanje v igri.

Pedagogika Marie Montessori se izuaja po svetu že drugo stoletje in vedno znova nas prepriča njen celosten pedagoški pristop, ki je hkrati nadaljevanje temeljne postavitve vzgojnega programa in kasneje nacionalni program Kurikulum za vrtce.

Seveda pa se moramo hkrati zavedati, da živimo v novem tisočletju, ki od naših otrok zahteva ustvarjalnost, inovativnost, kritično razmišljanje, odlične socialne spretnosti, sposobnost pogostejšega spreminjanja in prilagajanja.

Pedagoški delavci zato sledimo novim trendom, (spo)znanjem in pristopom.

Dr. Ranko Rajović nas je navdušil s svojim NTC pristopom, ki poudarja funkcionalno učenje. To je nadaljevanje sistemske kurikularne zasnove vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu.

Montessori pedagogika pa v ospredje postavlja celosten razvoj otroka in temelji na natančnem opazovanju njegovih sposobnosti in interesov. Otroka pripravljamo na življenje in navajamo na samostojnost oziroma se otrok ne »uči«, temveč »gradi njihovo znanje«. Velik pomen je na učnem okolju, ki ga pripravljamo odrasli, in skrbno izbranih materialih za delo, ki v otroku vzbujajo zanimanje za raziskovanje in učenje.

V Vrtcu Pedenjped Novo mesto smo v obdobju zadnjih nekaj let naredili velik korak v smeri razvojne naravnosti otrok in zaposlenih ter posledično tudi staršev. Lahko govorimo o razvojni profesionalni usmerjenosti, ki je skupna ali zgolj individualna, obe pa vodita v razvoj in kakovost vrtca oziroma dober vrtec.

V sodobnem življenju je kakovost postala eden od osrednjih pojmov, kar velja tudi za vrtec. In če skupaj strokovni delavci, starši in okolje soustvarjamo učno, varno, kakovostno okolje za otroke, potem moramo postaviti otroke v ospredje z usem spoštovanjem, da ga slišimo, da se mu odzovemo, da ga motiviramo, da ga učimo in usmerjamo.

Kot se spreminja naše življenjsko okolje, se spreminjajo tudi obstoječi načini učenja in poučevanja. Takšna spoznanja nam dokazujejo v neuroznanosti, psihologiji in drugih vejah znanosti.

Strokovni delavci vrtca smo se kar nekaj časa ukvarjali z različnimi projekti, da nas je pot vzgojno-izobraževalnega procesa nas samih usmerila v raven spreminjanja različnih pristopov in metod učenja na različnih vzgojnih področjih, kot so jezik, glasba, gibanje.

Neurolog dr. Blaž Koritnik pravi, da je v najzgodnejšem obdobju otrokovega življenja pomembno nuditi veliko različnih področij in vzbujači različne dražljaje ter omogočiti veliko glasbe, ritma, gibanja in govora, kar vse se kasneje v odrasli dobi odraža z znanjem, duševno stabilnostjo in modrostjo.

2 POMAGAJ MI, DA NAREDIM SAM!

Vnašanje elementov montessori pedagogike v vzgojno izobraževalni proces

Delo z otroki v predšolskem obdobju od vzgojitelja zahteva cel spekter znanja, veščin, nenehnega izobraževanja, empatije, srčnosti ter predanosti cilju, da deluje v najvišje dobro otrok.

Pri svojem dosedanem delu s predšolskimi otroci, sem se srečala z različnimi pristopi, koncepti in teorijami, ki predstavljajo obogatitev programa Kurikulum za vrtce. Prav gotovo je usak pustil pečat, saj sem nove metode unašala v delo in iz usake uzela tisto, kar je predstavljalo obogatitev usakodnevnih dejavnosti v vrtcu.

Montessori pedagogika pa je tisti pristop, ki me je prepričal in mu zvesto sledim vse do danes. Poleg krajšega seminarja v montessori vrtcu je to predusem proces

ki se odvija z mojim interesom pridobiti čim več informacij in se samoizobraževati v tej smeri.

Elemente montessori pedagogike sem v oddelek začela uvajati postopno. Postala sem pozorna na izbiro didaktičnih sredstev in materialov, ki sem jih ponudila. Veliko materiala sem izdelala sama ob prebiranju strokovne literature. Igralnica je pripravljena tako, da so vsi materiali otroku na dosegu. Materiali se nahajajo na lesenih pladnjih, ki so postavljeni v različnih kotičkih. Otrok si izbere aktivnost, si pladenj odnese na mizo in ko le to dokonča, ga pospravi na svoje mesto. Delo poteka individualno in tako otrok sam pride do rešitve. To pri otroku krepi samozavest, vztrajnost in občutek da zmore narediti sam. Vzgojitelj je v vlogi opazovalca in posreduje takrat, ko otrok potrebuje usmeritev in pomoč. Vsako novo material, pa vzgojitelj predstavi otroku s pomočjo demonstracije in v tišini. Tako je otrok popolnoma osredotočen na izvajanje določene dejavnosti.

Montessori okolje je razdeljeno na naslednja področja dejavnosti: razvoj jezika, razvoj logično-matematičnega mišljenja, vzgoja čutov, kozmična vzgoja (biologija, geografija, zgodovina), glasbena in likovna umetnost ter praktično življenje. Največji izziv pa predstavlja vzgojitelju prav izbira dejavnosti, ki morajo spodbujati napredek otroka, kar pomeni da nekaj kar otrok že obulada zamenjamo za nekaj kar še ni osvojil. Tako se materiali na pladnjih zamenjajo, ko otrok ne kaže več zanimanja, ali pa je osvojil večščino.

Otroci z zanimanjem spremljajo odrasle pri njihovih opravilih ter tudi sodelujejo, če jim ponudimo to možnost. Potrebno jim je le prilagoditi učno okolje, da zmorejo sami opraviti naloge. Vključiti otroke v usakodnevene dejavnosti, kot je priprava mize za obrok, pospravljanje, pometanje, brisanje prahu, priprava malice itd., je bistvenega pomena za razvoj otrokove samostojnosti, pozitivne samopodobe in občutka pripadnosti.

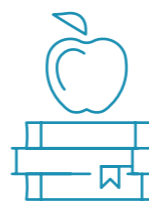
Kar se mi zdi izjemnega pomena je to, da moramo otroku dajati priložnosti za učenje, jih opazovati ter spodbujati na poti do cilja. Otrok občuti neizmerno zadovoljstvo, ko mu nekaj uspe in ko sam pride do rešitve problema. Vsaka pomoč, ki je otrok ne potrebuje, lahko samo škoduje.

Vzgojitelj in tudi domače okolje pa je s svojim pristopom in poznavanjem otrokovih potreb lahko odličen »kreator« na poti otrokove samostojnosti.

Ali, kot se glasi znani rek Marie Montessori: »Pomagaj mi, da naredim sam«.

3 PRVI KORAKI K OPISMENJEVANJU

Zgodnje opismenjevanje je v predšolskem obdobju zelo pomembno področje, saj otroci prek spontanosti in spodbudnega okolja lahko razvijajo predbralne in predpisalne sposobnosti. V Vrtcu Pedenjped Novo mesto smo strokovni delavci to zavedanje ozavestili in se skupaj s starši ter okoljem lotili dejavnosti, pri čemer smo sledili viziji, da so to naši prvi koraki k pismenosti otrok. Za cilj smo si zastavili spodbujanje ustvarjalnosti v jeziku, kot objektu igre, ki smo ga realizirali z izvajanjem pestrih dejavnosti, predstavljenih v nadaljevanju.

Veliko ljudi meni, da se opismenjevanje otrok začne šele z ustopom v šolo. A to ne drži. Opismenjevanje je namreč proces, ki se ne začne pri šestem ali sedmem letu starosti, temveč traja tako rekoč že od rojstva. Šest oziroma sedem let je umetna meja, ki smo jo postavili sami; takrat se je večina otrok sposobnih naučiti vse simbole naše abecede, črke torej, s pomočjo katerih lahko začnejo pisati in brati (Marjanovič Umek 2004). A če hočemo, da bo učenje steklo gladko, spontano in

igrivo, morajo biti za to pripravljene temelji, ki jih vse predšolsko obdobje gradijo tako starši kot tudi vzgojitelji v vrtcu.

V Vrtcu Pedenjped Novo mesto pripravili temelje oziroma spodbudno okolje, v katerem otroci postopoma, igrivo in popolnoma spontano gradijo usak svojo pot opismenjevanja.

V začetno fazo uresničevanja zastavljenih ciljev smo bili aktivno vključeni strokovni delavci, saj menimo, da je izobraževanje na področju prepoznavanja in spodbujanja zgodnjega opismenjevanja ključnega pomena. V ta namen smo bili vključeni v interno izobraževanje z naslovom Zgodnje opismenjevanje, ki ga je vodila avtorica priročnika Vsak po svoji poti do pismenosti prof. Marija Grginič. V sklopu izobraževanja smo spoznali oziroma obnovili znanje s področju prepoznavanja otrokovih razvojnih kazalcev zgodnjega opismenjevanja, ki se spontano kažejo pri usakemu posamezniku. Naša naloga je bila torej prepoznati te spontane dražljaje, interese otrok in jih spodbujati. Zavedamo se, da je predšolsko obdobje občutljivo obdobje prav na področju jezika, kar pomeni, da ne smemo zatreti njihove spontanosti in notranje motivacije za »branje« in »pisanje« u usakdanjih dejavnostih.

Naš slogan **»Naj črke oživijo in postanejo naša igrača«** je postal del našega usakdana. Vse dejavnosti smo vedno načrtovali in izvajali v obliki igre. Prepričana sem, da je igrivost pri aktivnem učenju v predšolskem obdobju ključnega pomena, saj pri otrocih spodbuja veselje, druženje, sodelovanje in odlične rezultate, ki so potrditev našega kakovostnega dela.

Ob koncu projekta smo zabeležili izjemne rezultate na področju grafičnega in fonološkega zavedanja jezika. Otroci prvega starostnega obdobja so pokazali velik napredek na področju fonološkega zavedanja (komuniciranje v simbolni igri, ponavljanje besednih zvez za odraslim, prepoznavanje glasov ...). Na področju grafičnega zavedanja pa so se izkazali predvsem pri dejavnostih za razvijanje fine motorike, s čimer so razvijali triprstni oziroma koničasti prijem, ki je osnova za pravilno držo in uporabo pisal. Otroci so se pogosto spontano odločili za risanje čačk po omejenem prostoru, kar je predhodna oblika pisanja. Otroke prvega starostnega obdobja smo vključili z namenom, da prepoznamo spontane kazalce zgodnjega opismenjevanja že pri najmlajših in jih v spodbudnem okolju razvijamo vse do ustopa v šolo.

V drugem starostnem obdobju pa smo se dela lotili bolj specifično. Poleg mnogih rekvizitov (plakat abecede, ABC igralnica, staunica, ABC karte, magnetna tabla) za spodbujanje opismenjevanja, ki so skupaj s knjižnim kotičkom tvorili spodbudno okolje, smo izvajali tudi mnoge dejavnosti, s katerimi smo prek igre razvijali različne jezikovne spretnosti: artikulacijo, besedi zaklad, fonološko razločevanje prvih in zadnjih glasov v besedah, iskanje rim, aliteracije v parih besed, slušno razčlenjevanje besed na zloge ... Otroci so v jezikovnih igrah izjemno uživali. Ustvarjali so z jezikom, si izmišljevali rime, šaljuke, iskali besede na enak glas itn. Tako so spontano nastajali mnogi slikovni zapisi glasov in besed, ki so postopoma prerasli v simbolne zapise besed in kratkih povedi. Otroci so pokazali velik interes za simbole oziroma črke. Vsakodnevno so spraševali, kako se zapiše določena beseda, številka, kako se prebere, kaj piše oziroma kaj so sami napisali. Na svoje prve zapise so bili zelo ponosni in hkrati presenečeni, ko so izvedeli, kaj dejansko pomenijo. Ob prebiranju prvih spontanih zapisov smo z otroki doživljali

veselje, ugodje in zabavo. V okviru projekta so otroci ozavestili dejstvo, da je črke mogoče zapisati in jih nato znova prebrati ter da posameznim glasovom pripadajo točno določene črke, ki jih je večina otrok tudi usvojila.

Zgodnje opismenjevanje je zagotovo tesno povezano tudi z razvijanjem pozitivnega odnosa do literature, kar je ciljno opredeljeno tudi v Kurikulumu za vrtce (1999). Na tem področju smo se tesno povezali s starši in zunanjimi ustanovami. Ena izmed oblik sodelovanja s starši je družinsko branje. Otroci so imeli možnost izposoje različnih zvrsti knjig v vrtčevski knjižnici, ki so jih doma skupaj s starši prebrali. Vsebinsko knjig so otroci v vrtcu predstavili svojim vrstnikom in tako razvijali svoje govorne jezikovne zmožnosti. Ugotavljamo, da ima družinsko branje na razvijanje pismenosti izjemno močan vpliv. Otroci, ki so si redno izposojali knjige in jih pripovedovali v vrtcu, imajo boljši besedni zaklad, občutek za strukturo povedi in intonacijo govora od tistih, ki so si knjige izposojali le občasno.

Poleg staršev smo v naše raziskovanje vključili tudi mnoge zunanje ustanove. Z založbo Mladinska knjiga smo sodelovali pri nakupu delovnih zvezkov z naslovom Cici zvezek 1 in Cici zvezek 2, ki smo jih upeljali v oddelke drugega starostnega obdobja. Otroci so spoznali namen delovnih zvezkov, orientacijo v zvezku, različne načine reševanja nalog (povezovanje, preslikave, dopisovanje, opazovanje ...) in pozorno poslušanje oziroma branje navodil. Otroci so pri dejavnostih aktivno sodelovali in z zanimanjem odkrivali pestrost knjižnih vsebin, ki so jim bile na uoljo. Za pestrost raznolikih knjig v vrtcu pa se moramo zahvaliti vsem staršem otrok v našem vrtcu, ki so se prijazno odzvali na našo akcijo z naslovom »Knjiga namesto sladkarij«. Strokovni delavci Vrtca Pedenjped Novo mesto smo se odločili, da rojstne dni otrok praznujemo malo drugače. Starše smo pozvali, da bi otroci za svoj rojstni dan v vrtec namesto preobilice sladkarij prinesli knjigo. Tako smo za rojstni dan otrokom prebrali knjigo slavljenca in mu izdelali pobarvanko z ilustracijami po vsebini knjige. Nad odzivom staršev smo bili izjemno navdušeni, saj se lahko ob koncu šolskega leta pohvalimo z izjemno bogato založeno knjižnico za otroke prvega in drugega starostnega obdobja. Otroci so prinašali knjige, ki so jim bile všeč, kar je zagotovo odlično izhodišče za motivacijo ter razvijanje pozitivnega odnosa do literature. Klub temu da so poučevanje branja in pisanja prevzele šole, se zavedamo, da imata pri učenju pismenosti veliko vlogo tudi družina in okolje. Prav zato smo se izvajanja predopismenjevalnih aktivnosti lotili resno in odgovorno ter s tem najstarejšim otrokom omogočili dobro podlago za kasnejše učenje branja in pisanja v šoli.

Dejavnosti in pedagoški pristopi za spodbujanje zgodnjega opismenjevanja je projekt, ki ni nikoli zaključen, saj se vsi zavedamo, da je zgodnje opismenjevanje otrok del našega poslanstva in naložba v prihodnost. Naša naloga je bila, da smo zavedanje ozavestili, ga prenesli v usakdanjo prakso, s čimer smo realizirali cilje in dosegli velik uspeh. Z aktivnostmi in raziskovanjem smo želeli opozoriti na pomen sodelovanja vrtca s starši in okoljem s ciljem, da bi se skupne aktivnosti še okrepile. Dejavnosti in vsebine za spodbujanje zgodnjega opismenjevanja smo zbrali v interno obliko gradiva, ki nam bo v praksi omogočila pestro izbiro idej in povezovanja.

4 KO ODGRNEMO ZAVESO ...

Kamišibaj (jap. kami: papir, šibaj: gledališče) je edinstvena oblika pripovedovanja zgodb ob slikah. Slike (ilustracije A3 formata) so vložene v lesen oder, imenovan butaj. Pripovedovalec (kamišibajkar) ob pripovedovanju menja slike, ki prikazujejo dogajanje v zgodbi. Kamišibaj uvrščamo med predstave manjšega tipa gledališča. V Sloveniji ga poznamo od leta 2013 (slikovedke.com/kaj-je-kamišibaj/, 2016).

Kot vzgojiteljica in mamica treh otrok se usakodnevno srečujem z različnimi slikanicami in zgodbami. Obožujem svet zgodb in slik, ki otroke popeljejo v svet domišljije, topline in v obogatitev besednega zaklada. Ob razmišljanju, kako bi lahko popestrila svoje pripovedovanje in otrokom dala še eno novo edinstveno izkušnjo, mi je na pot prišla nenadomestljiva tehnika pripovedovanja – kamišibaj pripovedovanje. Moji prvi gledalci in iskreni »kritiki« so bili moji otroci.

Nato so se začele »gledališke« predstave v urtcu. Kamišibaj pripovedovanje sem začela vključevati v svoje pedagoško delo pri najmanjših otrocih (1–2 let)

in ga predstavila na kolegialni hospitaciji strokovnim delavkam enote. Sam način pripovedovanja v obliki kamišibaja je bil sodelavkam nov, navdihujoč in zelo pohvaljen. Tako se je moje poslanstvo pripovedovanja začelo. Sedaj ga uporabljam tudi pri starejših otrocih in ob posebnih priložnostih za uso enoto urtca. Zgodba, ki je pripovedovana, mora biti prilagojena otrokovi starosti. Odličen material za kamišibaj so tudi pesmice v slikah. Tourstno pripovedovanje ni namenjeno samo otrokom. Tudi odrasli potrebujejo sprostitev. Z namenom, da združim otroke, starše in stare starše, sem začela uvajati ta način pripovedovanja tudi na skupnih srečanjih s starši in starimi starši. Slednja oblika pripovedovanja se je izkazala za izredno dobro ter resnično pozitivno združila vse vključene v dogajanje.

Ob pripovedovanju daje čarobnost tudi sama scena. Z zatemnjenim prostorom, ličnim pregrinjalom za mizo, na kateri je majhen lesen oder, prižganimi svečkami in udarjanjem dveh lesenih paličic druga ob drugo z uvodno besedo »kamišibaj« se začne predstava. Vratca lesenega odra se odpro. Pred občinstvom sta samo zgodba in pripovedovalec. Pozabimo na usakdanje skrbi in se prepustimo sliki ter pripovedovanju. V pripovedovanje sem vključila tudi glasbo. Za popestritev pripovedovanja z glasbo nam lahko nudi pomoč drug strokovni delavec. Za tourstno povezavo slike in glasbe je potrebna velika medsebojna usklajenost obeh strokovnih delavcev. Glasba je lahko »živa« z izbranim inštrumentom ali pa predvajana iz CD predvajalnika. Pri uživiljanju v resničnost zgodbe imajo veliko vlogo tudi ilustracije. Slednje morajo biti kakovostne. Strokovni delavec jih lahko nariše sam ali pa si pomaga s fotokopiranjem ilustracij iz različnih slikanic.

Danes, ko je veliko različne tehnologije, hitenja v nedogled in brezosebnih odnosov, je kamišibaj resnično dobrodošel pripomoček pri pripovedovanju. S svojo preprostostjo in toplino ne pusti ravnodušnega nikogar. Resnično preuzame prav usakega, od najmanjšega v pleničkah do odraslega.

5 NTC SISTEM UČENJA

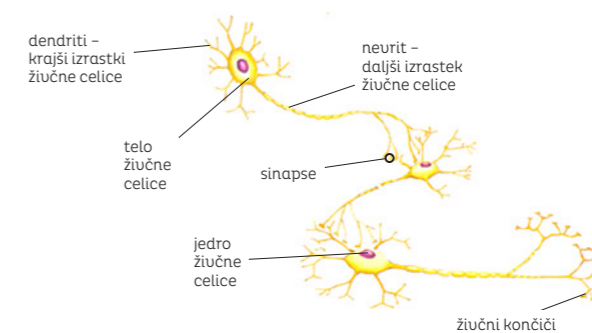
NTC sistem učenja je pedagoški pristop, ki temelji na spoznanjih o razvoju in delovanju možganov. Sistematično unaša elemente, ki dokazano spodbujajo mentalni razvoj otroka.

Ranko Rajović je avtor programa NTC učenje, ki temelji na prenosu znanj iz neurofiziologije na področje izobraževanja in ima za cilj spodbujati razvoj predšolskih otrok.

Ranko Rajović je po osnovni izobrazbi zdravnik specialist. V svoji zdravniški praksi se je ukvarjal z endokrinologijo ter raziskoval vpliv REM faze spanja na imunski sistem. Že več let je aktiven član svetovne organizacije Mensa, znotraj katere je tudi aktualni predsednik Odbora za nadarjene otroke. Živi v Novem Sadu, je poročen in oče štirih otrok. NTC program učenja se trenutno izuaja v 14 evropskih državah.

Pomen predšolskega obdobja za razvoj otrokovih potencialov

Osnovna enota živčnega sistema je žična celica ali neuron. Žična celica je zgrajena iz telesa celice z jedrom. Tega obdajajo številni krajši izrastki dendriti ter en daljši izrastek žično vlakno ali neurit. Na koncu se žična vlakna razcepijo v manjše žične končiče. Nekateri žični končiči se končajo v čutilnih celicah, drugi ležijo prosto iztegnjeni v mišicah in tkivih. Žične celice se med seboj povezujejo prek dendritov in žičnih končičev. Te stike med žičnimi celicami imenujemo sinapse.

Novejša spoznanja s področja neurofiziologije kažejo, da inteligenca ni odvisna le od števila žičnih celic (neuronov) v možganih, ki je podedovano, ampak tudi od števila povezav (sinaps) med njimi. Povezave med žičnimi celicami niso podedovane, ampak se ustvarjajo skozi aktivnost.

»Mariam Daimond s kalifornijske univerze Bekrley je dokazala, da je število sinaps pomembno povezano z ravno miselnih zmognosti. Iz tega razloga je smiselno in koristno spodbujati razvoj sinaps v t. i. kritičnem obdobju po rojstvu« (Jurišević, Rajović, Drgan, 2010).

Obdobje do otrokovega sedmega leta starosti je najdragocenejše zaradi naslednjih dejstev:

razvoj možganov je najintenzivnejši v prvih letih življenja, ko se neuronska mreža razvija in oblikuje. Hitrost nastajanja in število nastalih povezav med neuroni je neprimerno večji do otrokovega sedmega leta starosti kot kasneje;

dozorevanje možganov je dokončano do četrtega oziroma petega leta starosti, ko se vzpostavi 50 %, do sedmega leta 75 % in do dvanajstega leta 95 % povezav med žičnimi celicami v možganih;

v notranjosti možganov poteka borba za prevlado, v kateri se ustvarjajo nove zveze med aktivnimi neuroni in nove komandne poti. Oblikuje se celotna mreža novih poti. Neaktivni neuroni odmrejo, neaktivne poti pa se izgubijo za vedno;

z nenehno stimulacijo se povečuje število povezav med neuroni, kar se odraža v gostejši neuronski mreži;

če ni stimulacij, je število neuronskih povezav manjše, kar povzroča redkejšo neuronsko mrežo in zmanjšanje intelektualnih sposobnosti;

otrok v obdobju do petega leta razvije dinamični vid očesa in kasneje tega ni mogoče nadoknaditi;

intenziven razvoj novih zvez med neuroni v prvih letih življenja je viden tudi v povečani porabi energije v možganih in po dolžini REM faze spanja, ki je najdaljša ravno v tem obdobju;

otrok v zgodnjem obdobju sprejema informacije istočasno kot nedeljivo celoto in ne zvok za zvokom, sliko za sliko. Že po tretjem letu se je sposoben naučiti brati na način, da mu kažemo cele besede;

otroci imajo razvito slikovno pomnjenje, ki ga do petega leta izgubijo, ker ga ne razvijajo.

Razvoj možganov v zgodnjih letih (G. Dryden, J. Vos, 2001)

Rojstvo

Večina otrok ima 100 milijard aktivnih neuronskih celic, ki se medsebojno povezane s 50 trilioni povezav v možganih in po telesu.

Prvi meseci življenja

Ko začne otrok zaznavati okolico, se začnejo vzpostavljati nove sinaptične povezave. Hitrost povečevanja števila povezav je izjemna – 3 milijarde na sekundo.

Prvih šest mesecev

Otrok žlobudra, uporablja zvoke useh jezikov sveta. Proces se nadaljuje, ko iz celotne množice zvokov začne uporabljati le tiste zvoke in besede, ki jih sliši v svojem okolju. Možgani opustijo možnost govorenja useh jezikov in se posvetijo samo zvokom, ki prodirajo vanje.

Osmi mesec

V otrokovih možganih je že okoli 1.000 trilionov povezav (1,000.000.000.000.000). Po tem času začne število povezav upadati, če otrok ne živi v dovolj stimulativnem okolju, ki spodbuja vsa čutila.

Deseto leto

Približno polovica povezav je odmrta, vendar jih je še vedno 500 trilionov. To je število, ki ostane približno enako vse življenje.

Po dvanajstem letu

Možgani so od rojstva do približno dvanajstega leta podobni super upojni gobi. V tem obdobju, še posebno v prvih treh letih življenja, se razvijajo osnove mišljenja, jezika, vida, odnosov, spretnosti in useh ostalih lastnosti. Po tem obdobju se okno zapre in osnovna zgradba možganov je končana.

Človek se uči in razvija celo življenje, vendar se v otroštvu oblikujejo temelji za vse nadaljnje učenje. Z ustreznimi dejavnostmi, igro in spodbudnim okoljem, ki omogoča razvoj sinaps in nastajanje gostejše neuronske mreže, se ozaveščeno postavljajo dobre osnove za kasnejšo uspešno učenje.

O pomenu in učinkih zgodnje stimulacije se lahko prepričamo tudi s proučevanjem ljudstev in posameznikov, ki kažejo izjemne sposobnosti. Maori so zelo muzikalen narod. Znanstveniki pri njih niso mogli dokazati prisotnosti posebnega gena, ki bi jim to omogočal, temveč so razlog našli v tem, da mati za otroka sestavi posebno pesem, ki jo otroku prepeva že v času nosečnosti, nato pa jo otroku prepevajo vsi otroštvo. Otroci Eskimov že do petega leta ločijo 20 odtenkov bele barve, ker je to povezano z opazovanjem snega in leda od rojstva in je pomembno za njihovo preživetje. Tudi pri urhunskih športnikih, kot sta npr. atlet Usain Bolt in kolesar Nairo Quintana, so njihove rezultate pripisali zgodnji stimulaciji. Usain Bolt se je v zgodnjem otroštvu igral s starejšim bratom. Po tri ure na dan so igrali nogomet. Igrišče je bilo nad strmin pobočjem, pod katerim je bilo morje. Usain je moral vsak dan nešteto krat teči po žogo, ki je ušla po pobočju, in jo ujeti, še preden bi padla v vodo. Nairo Quintana je v zgodnjem otroštvu pešočil v šolo 18 kilometrov po gorski cesti, nato pa so mu starši kupili kolo. Z njim se je vsak dan vozil v šolo. Prav zaradi aktivnosti v zgodnjem otroštvu nekatera ljudstva in posamezniki razvijajo neuronske povezave, ki jim omogočajo presenetljive sposobnosti ali uspehe. Kljub trdemu treningu in učenju v kasnejših letih takšnih rezultatov ni več mogoče doseči.

Spoznanja neurofiziologije se le počasi prenašajo v prakso, še počasneje pa na področja, ki zahtevajo sodelovanje strokovnjakov različnih strok, kot je vzgojno-izobraževalno delo. Z vsakim zamujenim letom izgubimo novo generacijo otrok, zato je pomembno, da pričnemo z novim pristopom takoj.

Vsak otrok, ki se nauči maternega jezika do tretjega leta starosti, je že obuladal enega najtežjih umskih izzivov in ima prav gotovo možnosti in sposobnosti, da še naprej napreduje in razvija vse svoje talente (Rajović 2013).

Dr. Ranko Rajović je razvil program NTC sistem učenja. Razdeljen je v tri faze.

I. SPODBUJANJE RAZVOJA SINAPS V MOŽGANIH (možganska mreža)

Telesno-gibalne igre, Igre za akomodacijo, grafomotorične igre

II. SPODBUJANJE RAZVOJA ASOCIATIVNEGA RAZMIŠLJANJA

Igre s simboli, igre spomina, glasbene dejavnosti

III. SPODBUJANJE FUNKCIONALNEGA MIŠLJENJA

Ugankarske zgodbe, problemska uprašanja, igre za spodbujanje ustvarjalnega mišljenja

Z uporabo omenjenega programa lahko starši in vzgojitelji naredijo veliko za razvoj bioloških potencialov otroka. Posuečenost z ljubeznijo in potrpežljivostjo sta neizmerno pomembni v razvoju otroka. Če spoštujete to načelo, ne morete zgrešiti (Rajović 2013).

5.1 PRVA FAZA:

SPODBUJANJE RAZVOJA SINAPS V MOŽGANIH

SPODBUJANJE RAZVOJA SINAPS V MOŽGANIH (možganska mreža)

- **Telesno-gibalne igre**
- **Igre za akomodacijo**
- **Grafomotorične igre**

BOSIH NOG NAOBKROG

Kaj imata skupnega hoja z bosimi nogami in uspešnost otroka v šoli?

V Vrtcu Pedenjped Novo mesto od maja 2014 v poletnih mesecih sistematično uvajamo hojo z bosimi nogami. Dejavnost je plod izobraževanja pri dr. Ranku Rajoviću, avtorju NTC sistema učenja. Hoja z bosimi nogami je ena od pomembnih dejavnosti v zgodnjem otroštvu, ki vpliva na razvoj otrokovih možganskih struktur.

Program NTC sistem učenja povezuje nova spoznanja neurofiziologije z vzgojo in izobraževanjem. Avtor programa dr. Ranko Rajović ga je razdelil v že omenjene tri faze in dejavnosti ter aktivnosti, predstavljene v nadaljevanju besedila, sodijo v prvo fazo. Pomembno je, da ima otrok možnost, da jih izvaja v zgodnjem otroštvu (do petega leta starosti) in da potekajo kot igra.

Živa bitja, ki se gibamo, imamo za razliko od tistih, ki tega ne morejo, razvit živčni sistem. Osnovni značilnosti človeka sta uzraunana hoja in govor, ki nas evolucijsko ločita od drugih živih bitij in nas tudi razvijata. Sodoben način življenja nas je zavedel in le težko damo otroku dovolj pravih priložnosti, da bi hojo uril. Neprestano se nam mudi. Dr. Ranko Rajović nam je predstavil, da hoja, tek, hoja z bosimi nogami, tek po neravnem terenu, urtenje, vse zaposlitve s prsti in rokami, plezanje, skakanje ... vplivajo na razvoj sinaps v možganih in povezau med posameznimi deli možganov. Na ta način nastajajo v možganih povezave med možganskimi celicami in ustvarja se možganska mreža, ki je osnova dobrega

učenja. »Na videz nepomembne podrobnosti, ki se dogajajo v prvih letih žuljenja, lahko uplivajo na funkcijo možganov do konca žuljenja« (Rajović 2013).

Z ugotovitvama smo se strinjali, a nismo povsem ozavestili, kako pomembno je to za otroka. Po našem drugem izobraževanju se je dr. Ranko Rajović pogovarjal z nami. Rekel je: »Prosim, naj otroci hodijo bos.« Stavek je izrekel na poseben način, da se me je misel dotaknila. Celo noč se mi je uračala v zavest. Spraševala sem se, zakaj bi nas dr. Rajović prosil, naj naši malčki hodijo bos. Razumela sem, da dr. Ranko Rajović predano dela v dobro otrok in je prepričan v spoznanja, o katerih govori. Če on prosi za otroke, ki so zaupani nam v urtcu, potem moramo tudi mi prispevati svoj del. Tako se je rodila ideja o »bosanju«.

»Ni pomembna samo hoja, gre za kompleksen proces, pri katerem gre tudi za tek in gibe z rotacijo in ravnotežjem. Otroci, ki hodijo bos, s tem pošiljajo na tisoče pomembnih dodatnih impulzov v možgane« (Rajović 2015).

Maja 2014 smo izdelali zloženko Bosih nog naokrog in z njo nagovorili starše useh vključenih otrok. Na njej smo navedli pridobitve, ki jih prinaša hoja z bosimi nogami: preprečuje ploska stopala, odpravlja stres, je naravna masaža stopala, omogoča ozemljitev in pošilja ogromno informacij v možgane. Sodelavka je prispevala fotografije, ki popestrijo besedilo. Vsako poletje otroke postopno navajamo na hojo z bosimi nogami. Otroci so navdušeni, tudi odziv večine staršev je pozitiven, nekaj pa jih je pohvalilo izvirno idejo.

Če do dvanajstega leta starosti, posebej pa v prvih petih letih žuljenja, ne hodimo dovolj, ne bo optimalnega razvoja posameznih struktur v možganih. Gre za bazalne ganglije, ki kot antene sprejemajo informacije iz skorje velikih možganov in jih usmerjajo naprej. Iz biologije vemo, da so najobčutljivejše tiste funkcije, ki so evolucijsko najmlajše. Če govorimo o možganih in kognitivnih funkcijah, govorimo o branju, pisanju in računanju. Če so nekatere strukture velikih možganov slabše stimulirane in razvite, najprej iz funkcije izpade tisto, kar je najbolj občutljivo – to so torej branje, pisanje in računanje (Banjanac Lubej, 2015).

Ko se vsega tega zavedamo, lahko najdemo priložnosti, da se skupaj z otroki predamo užitek hoje z bosimi nogami.

GOZDNE SKRIVNOSTI

Naši urtci stojijo na lokacijah, kjer so v neposredni bližini tudi gozdički (Portoval, Mrzla dolina ...) in ogromno travnatih površin. Gozdič Portoval nam poleg gozdnih lepot ponuja tudi raziskovanje in doživljanje narave ob reki Krki. Gozdič Mrzla dolina pa je obdan s travniki, kjer imajo otroci predusem možnost suobode gibanja in raziskovanje žuljenja na travniku. Pogosto se odpravimo tudi na grič Marof in u gozdič Ragov log, do katerih nas loči malo daljši sprehod skozi središče mesta.

Gozd je torej podaljšek naših igralnic in u njem z usako generacijo otrok poiščemo svoj kotiček, igralno oazo, kamor se uračamo. Tako ga u useh letnih časih doživljamo u usej širini, ki nam jo ponuja. V gozdu se rojevajo ideje, igra, zgodbe,

uprašanja, katerim namenimo pozornost in jih razširimo u dejavnosti, ki so u skladu s kurikulumom. Gozd nam predstavlja zakladnico materialov, ki jih predusem u jesenskem času uporabljamo za uresničevanje ciljev u useh področij kurikuluma. Ker otroška domišljija ne pozna meja, z jesenskimi listi npr. plešemo, proizvajamo šume, vadimo štetje, jih razurščamo glede na drevesno vrsto, ustvarimo listnega škratka, opazujemo barve in še bi lahko naštevala. Prišla sem do spoznanja, da gozd otrokom ponuja celovito učenje z doživljanjem, čutenjem, socialnimi odnosi, ki jih doživljajo, in miselnimi veščinami, ki jih urijo u gozdu ali u stiku s plodovi gozda. Otroci so u gozdu svobodni, kar pogosto izkoristim za spremljanje in opazovanje posameznikov. Opažanja uporabljam za formativno spremljanje otrok, kar je tudi ena izmed prednostnih nalog vzgojiteljev u naši organizaciji, s katero težimo h kakovostnejšemu razvoju usakega posameznika. Naravno okolje gozd oziroma travnik doživljam kot najboljšo inkluzijo tudi za otroke s posebnimi potrebami ali drugimi primanjkljaji. Energije, ki se prepletajo u naravi, usakemu človeku ponujajo, da jo zajame in jo preusmeri tja, kjer jo potrebuje. Otroci ta proces izvajajo spontano prek igre in čutenja. V gozdu so veliko bolj umirjeni, pozorni, odprti in usi aktivni, kar u zaprtih prostorih urtca pogosto težko dosežemo. Opažam, da se nemirni otroci u gozdu umirijo, zaprti otroci pa zaživijo, kar je še en razlog, zakaj nas uleče u naravo.

Zavedanje, da narava nudi človeku use, kar človek potrebuje za žuljenje, širimo tudi med starše, ki u hitrem tempu žuljenja pogosto pozabijo na prvinskost, ki je nujna za razvoj in obstoj človeštva. Zato že tradicionalno organiziramo in izvajamo aktivnosti, povezane z druženjem s starši na prostem u različnih oblikah in tematikah. Kostanjev piknik, igre na snegu, orientacijski pohod u gozdu Portoval, pohod z lučkami na Trško goro in Marof, sprehod z babicami in dedki ter predstavitev različnih poklicev, vezanih na delo u naravi (gozdar, lovec, urtnar). Starše vključujemo u gozdno pedagogiko tudi posredno prek domačih nalog, ki jih dobijo otroci, in sicer u smislu prinašanja naravnega materiala iz gozda ali travnika, ki ga u urtcu uporabimo za izkustveno učenje in ustvarjanje. Vključeni pa smo tudi u projekt Šport in špas, katerega cilj je spodbuditi gibanje in druženje useh generacij.

Za otroke, ki so u urtcu zadnje leto, organiziramo urtec u naravi in taborjenje ali šotorjenje u Enoti Metka, ki je u neposredni bližini gozdička in travnika.

V Enoti Pedenjped pa nikakor ne smem pozabiti omeniti naših najmlajših otrok, ki so od leta 2013 vključeni u bio-eko oddelka. Ti due igralnici sta ustvarjeni u sožitju z naravo. To pomeni, da imajo pridih naravnih barv, opremljene so z ekološkimi materiali, igrače pa so iz okolju prijaznih materialov. Vsebine strokovne delavke skrbno načrtujejo u skladu z vizijo bio-eko oddelkov. V enem izmed oddelkov pa so strokovne delavke od leta 2016 vključene tudi u inovacijski projekt Sproščanje, pomirjanje in energiziranje z glasbo. Dokazano je, da imajo glasba in zvoki (zvoki narave, frekvence) blagodejen učinek na počutje, zdravlje in čustva otrok, zato želimo pri otrocih povečati občutek varnosti, blažiti strah, krepčati spanec in zdravlje. Tako smo u urtcu poskrbeli, da smo delček narave prinesli k otrokom in poskrbeli za gozdno pedagogiko tudi pri najmlajših, ki so zaradi starosti, številčnosti in gibalnih prilagoditev prikrajšani za neposredno bivanje u naravi.

Naš urtec je že od leta 2012 vključen u program NTC učenja, ki od vzgojiteljev u prvi vrsti zahteva pripravo spodbudnega okolja, u katerem se otrok lahko razvija u času najintenzivnejšega razvoja. Gozd in travnik pa sta kot nalašč

najprimernejši okolji za tourstne dejavnosti, ki jih bomo v sodelovanju z Inštitutom za gozdno pedagogiko v bodoče zagotovo še obogatili. Iskali bomo ideje in načine, kako gozdno pedagogiko poleg naših idej še upeljati v življenje našega vrtca in jo povezati z usebinami, ki so že del našega usakdana. Želimo si tudi pregnati strahove, ki prežijo na nas (klopi, piki, poškodbe v gozdu) in so iz leta v leto bolj zakoreninjeni v nas, čeprav se zavedamo, da je narava okolje, kamor moramo iti in se tam dobro počutiti.

OSTRŽKOV MINI ŽIVALSKI VRTEC

Ker se v vrtcu zavedamo, da so otroci vedno bolj odtujeni od naravnega okolja in da je vsaka priložnost za stik z naravo dobrodošla, smo se v Enoti Ostržek odločili in oblikovali t. i. »naravoslovni kotiček za malčke« ali kar »Ostržkov mini živalski vrtec.« V njem so našle dom zlate ribice, zajčka, hrček, želva, dve kričavi skobčevki, paličnjaki in veliko rastlinic.

Menimo, da mora biti srečanje z naravo pristno, saj so tako izkušnje bogatejše in pomembne za nadgrajevanje znanja. S tem namenom se otroci skupaj z vzgojiteljicami usakodnevno družijo tudi v kabinetu. Skupaj z zelo spoštljivim odnosom in ljubečo oskrbo sodelujejo pri usakodnevni negi živali našega kabineta.

Otroci spoznavajo pomen zdrave prehrane ter usakodnevene nege in čistoče za zdravje ter dobro počutje živali. S pomočjo različne literature primerjajo in spoznavajo razlike med naravnim in umetnim življenjskim okoljem za živali. Prehrana in nega ter vedenje živali se med obema močno razlikujejo, zato jim skušamo omogočiti čim bolj naravne pogoje življenja.

Ravno spoznavanje različnih življenjskih okolij in potreb živali je bogastvo našega kabineta. Obiskovalci spoznajo, da potrebujejo živali zelo različna okolja, da v določenem ene preživijo, druge pa ne bi, nekatere se lahko družijo med seboj, druge spet so si naravni současniki.

Otroci pripovedujejo o lastnih izkušnjah ob stikih z živalmi iz domačega okolja, potem jih primerjamo in manjšamo strahove in predsodke, ki jih otroci imajo. Zavedamo se, da je otrokom treba ponuditi pozitivne izkušnje z naravo, saj se v nasprotju lahko pri njih razvijejo neutemeljeni strahovi in predsodki do živih bitij (npr. paličnjaki), ki lahko zavirajo razvoj pozitivnega odnosa.

Na ta način pridobivajo delovne navade in prevzemajo odgovornost. Živali v kabinetu so povsem odvisne od človekove skrbi zanje, zato sta doslednost in delo usakdanja spremljevalca in ne le trenutno navdušenje nad hišnimi ljubljenci. Živali so lahko otroku najboljši prijatelji, čuvaji in zaupniki.

Kabinet želimo v prihodnje še dopolniti in v njem ponuditi dom še kateri novi živalci.

NOČ POD ZVEZDAMI

Poudarek pri našem delu je oblikovati samostojne posameznike in z usebinami, kot sta taborjenje na igrišču in vrtcu v naravi v Kranjski Gori, gotovo pomembno vplivamo na razvoj sposobnosti, ki jih otrok razvije v tako spodbudnih dejavnostih in okoljih.

Današnji način oziroma slog življenja narekuje uporabo sodobnih tehnoloških pripomočkov, ki ogromno pomagajo, olajšajo in izobražujejo. Kljub koristim, ki jih use omenjeno ponuja, pa smo nekoliko zanemarili pomen bivanja v naravi in z njo ter tako pozabili na dobrobit, ki ga za rast in razvoj otroci ter odrasli potrebujemo. Tako se je razvijala ideja o taborjenju in dokončno dozorela, ko je mama vrtičkarja za zabavo in raziskovanje ponudila vojaške šotore. Oblikovali smo cilje, program ter zbrali sredstva, da smo uspešno izvedli prvo taborjenje. V programu sodelujejo otroci med 4. in 6. letom. S skupnim zborom v taboru, duigom taborniške zastave, predstavitev urnika in taborniškega reda razvijamo pri otrocih občutek povezanosti in pripadnosti ter jih navajamo k doslednemu upoštevanju pravil in dogovorov, ki so izredno pomembni za varno in zabavno izvedbo projekta. Program je sestavljen iz orientacijskega pohoda na Marof ter številnih delavnic pri vrtcu, kot so likovna (izdelovanje daljnogledov, vetrnic, slikanje z različnimi tehnikami), kulinarična (pripravljanje krepčilnih napitkov, polnjenih banan), gibalna (vzdržljivostni poligon, ciljanje tarče z različnimi tehnikami in pripomočki), delavnica prve pomoči (igra s pouji, obliži), astronomska delavnica ter kino pod zvezdami. S taborjenjem želimo spodbuditi otrokovo povezovanje z naravo in samostojnost, ki jo mnogi s prvim prenočevanjem brez staršev uspešno dosega.

5.2 DRUGA FAZA:

SPODBUJANJE RAZVOJA ASOCIATIVNEGA RAZMIŠLJANJA

SPODBUJANJE RAZVOJA ASOCIATIVNEGA RAZMIŠLJANJA

- **Igre s simboli**
- **Igre spomina**
- **Glasbene dejavnosti**

S PALČKOM POHAJALČKOM ODKRIVAMO SVET

Program NTC učenje je pedagoški pristop, ki temelji na spoznanjih o razvoju in delovanju možganov: starše in vzgojitelje pa sistematično usmerja k tistim igralnim dejavnostim z otroki, ki še posebej dobro uplivajo na nastajanje in utrjevanje možganskih povezav (t. i. sinaps med neuroni) v času njihovega najintenzivnejšega razvoja.

V prispevku je predstavljen lasten proces seznanjanja, preizkušanja in vrednotenja posameznih dejavnosti po metodi NTC učenja, ki me je pripeljal do spoznanja, da kot vzgojiteljica nisem deležna le spoznavanja novega pedagoškega pristopa pri vzgojno-izobraževalnem delu, ampak način dela upliva tudi name, na moj osebno-profesionalni razvoj in navsezadnje na razvoj funkcionalnega mišljenja. Zavedanje lastnega razvoja me je spodbudilo, da sem začela razmišljati, kako bi posamezne elemente NTC učenja med seboj povezala v smiselno tematiko, ob kateri bi otroci kazali zanimanje, se zabavali, veselili, družili, raziskovali, igrivo učili in najpomembnejše, pri tem miselno napredovali.

Nastala je ideja za projekt, ki smo ga z otroki in starši začeli razvijati v oddelku starosti 4–5 let z vizijo »Poiščimo in spodbudimo razvoj otrokovih potencialov na sproščen in igriv način«. Tako sem v usakodnevno delo z otroki začela sistematično unášati elemente NTC učenja, ki jih je avtor dr. Ranko Rajović razdelil na tri stopnje. Na prvi stopnji gre za aktivnosti, s katerimi smo dodatno stimulirali razvoj sinaps (motorične dejavnosti in uaje za fino motoriko). Na drugi

in tretji stopnji pa smo z igrami in dejavnostmi urili in spodbujali asociativno in funkcionalno razmišljanje. Med unášanjem elementov NTC učenja je nastalo ogromno didaktičnih materialov, ki smo jih od ideje do izdelka ustvarili z otroki in starši, ki so se na pobudo otrok ali samoiniciativno vključevali v delo predusem s prinašanjem odpadnega materiala, ki smo ga predelali in znova uporabili. Otroci so bili neverjetno aktivni, starše so sami spodbujali k sodelovanju, dejavnosti iz vrtca so izvajali tudi doma in celo ustvarjali nove igre.

Po enem letu aktivnega upeljevanja elementov NTC učenja sem združila use svoje NTC znanje, izkušnje in materiale ter jih smiselno povezala s pravljničnim junakom Palčkom Pohajalčkom, avtorice Brigitte Weninger, ki je prek svojih popotovanj po svetu otrokom postauljala izzive, jih spodbujala k odkrivanju sveta, razmišljanju, sklepanju na igriv in sproščen način. S palčkom Pohajalčkom mi je tako uspelo izpeljati use tri stopnje po metodi NTC učenja. Prav tako pa se je v oddelku povečala dinamika dela, otroci so use bolj sodelovali ter intenzivno komunicirali med seboj, si veliko zapomnili, uporabljali novo znanje, pri igri so bili bolj uztrajni, pozorni in željni ponavljanja dejavnosti.

CIRKUS IZ VSEH VETROV

Z metodo NTC sistema učenja sem se srečala po daljši odsotnosti od dela. Strokoune delauke so mi predstavile način dela oziroma elemente NTC sistema učenja. Zdel se mi je zanimiv, saj sem pri dejavnostih povezovala usa področja in načela, ki ga zajema program Kurikulum za vrtce, poleg tega pa smo širili obzorja ter preizkušali nove dejavnosti in načine dela. Predusem smo se osredotočili na gibanje, glasbo in ples. Naši skupni strokouni pogovori, izmenjave znanj ter koreografij plesov so nas vodili k ideji, da izvedemo projekt Cirkus iz useh vetrov, s katerim smo v mesecu družine presenetili starše treh oddelkov.

To moje prvo srečanje z elementi NTC sistema učenja me je spodbudil, da sem začela samostojno razmišljati kako, na kakšen način izvesti naslednje dejavnosti.

Da se z otroki prepustiš toku dejavnosti in dela, pa je potrebno kar veliko raziskovanja in učenja. Ideja se je pojavila, ko smo se z otroki pogovarjali o športih, in tako je beseda nanesla na olimpijske kroge. Začela sem s samostojnim raziskovanjem o olimpijskih krogih, celinah in njihovih značilnostih, nato pa smo skupaj z otroki odkrivali in raziskovali svet. Otroci so bili radovedni, ustvarjalni in željni novih dejavnosti. Spraševali so use mogoče stvari in nato smo to skupaj raziskali. Uporabljali smo globus, zemljevid, knjige, računalnik in napihljivo žogo sveta. Vsaka celina je imela svojo barvo, obliko, zastavo države, žival, pesem in ples. Poiskali smo tudi slikovni material in ga prilepili na omaro. Vse skupaj smo spoznavali postopoma, od konkretnega k abstraktnemu s pomočjo ugank, skritih predmetov in zgodb iz različnih celin.

V igralnici smo po tleh nalepili barvne trakove, ki so ponazarjali celine, in se igrali. Na hodniku smo imeli celine kar na tleh, barve celin pa smo imeli tudi na mizah. Tako smo se igrali pri usakodnevnih dejavnostih na različne način: urejanje po velikosti, gibalne igre z barvami, prepoznavanje živali, izdelava knjige z nalogami,

preštevanje in pozdravi v tujem jeziku. Otroci so na različne načine povezovali barve z asociacijami celin, živali, pesem. Primerjali in iskali podobnosti ter razlike, razurščali in urejali, ves čas so se preko igre na zanimiv način učili in urili v svojih miselnih in gibalnih spretnostih. Na razpolago so imeli tudi didaktične materiale, ki sem jih pripravila na to temo.

Glede na starost otrok (3–4 leta) smo unašali veliko naravnih oblik gibanja, vaje za ravnotežje, koordinacijo, orientacijo. S helikopterji (rotacija) smo letali z ene celine na drugo, plesali različne plese, oponašali živali (skakali, se plazili ...). Pripravljali smo tematske poligone, poligone z barvnimi trakovi in NTC poligon na igrišču. Poligone smo izvajali bosih nog, če je bilo le mogoče. Prav tako smo zajeli fino motoriko z rezanjem, lepljenjem, pikanje s pikali, barvanje, uporabo kapalk in pincete. Vse v povezovanju s svetom, kar je otroke in tudi nas zaposlene spodbujalo in motiviralo.

Za usako celino smo zaplesali tudi ples. Plese sem izbirala glede na izvor, zanimivost in raznolikost. Vsak ples je imel svojo posebnost. Plesali smo v krogu, izvajali gibanje preko otrokove sredine, hoja, poskoki, urtenje okoli svoje osi. S plesi smo se igrali na različne načine, npr. otroci so se razdelili po celinah in prepoznavali glasbo po zvočniku, petju ali mrmranju.

Skupaj z otroki smo izdelovali slikopise za pesmi, ob katerih so razmišljali in dajali ideje, kako zapisati določene besede s simboli. Otroci so se usakodnevno zadrževali ob slikopisih in prepevali.

Projekt smo zaključili s prireditvijo za otroke iz vrtca ter prireditvijo za starše in delavnico za drugo skupino otrok in vzgojiteljic. Nastal pa je tudi delovni zvezek za otroke. Odzivi so bili pozitivni, saj so starši povedali, kako otroci tudi doma prepoznavajo simbole in jih med seboj povezujejo. Spoznala sem, da mi unašanje elementov NTC sistema učenja v vzgojno-izobraževalno delo pomeni profesionalni in pa tudi osebni izziv. Prav tako pa tudi pridobivanje novih znanj in izkušenj.

ZAŠLI SMO V DEŽELO MELODIJA

Otrok skozi igro odkriva, spoznava, raziskuje in doživlja svet okoli sebe na sebi lasten način. V igri otrok doživlja ugodje, zabavo, srečo in občutek, da je pri svojem odkrivanju, ustvarjanju ter reševanju problemov lahko uspešen. Vzgojitelji v vrtcu se zelo zavedamo, da si predšolski otrok v igri razvija spretnosti na različnih področjih ter pridobiva znanja, ki imajo velik vpliv na otrokovo nadaljnji razvoj in učenje. Dejavnosti skozi igro, v katere so otroci v vrtcu vključujejo, so skrbno načrtovane v skladu s Kurikulumom za vrtce, ki pa nam hkrati dopušča, da unašamo tudi nove metode in načine dela z otroki.

V želji, da bi otrokom v vrtcu omogočila bolj igrivo doživljanje učenja pesmi ter jim s tem omogočila tudi razvijanje spretnosti na drugih področjih, sem prišla do ideje, da ustvarim didaktično igračo. Izdelala sem lutko, ki sem jo poimenovala Pojoča Neli, otrokom pa omogoča, da uživajo v igri ne samo v skupini, temveč

tudi posamezno ali v dvojicah. Igračo sem uvedla v starostni skupini otrok 4–5 let. Pojoča Neli sem izdelala iz odpadnega materiala, pri čemer sem bila pozorna predvsem na estetski videz in funkcionalnost igrače. Kot priloga k igrači je škatla, katere usebina je opremljena s pesmimi v slikah (vsaka pesem je razdeljena na posamezne asociacije in pospravljena v manjšo škatlo).

Cilji v skladu s Kurikulumom za vrtce in NTC sistemom učenja v igri s Pojočo Neli so naslednji:

- spodbujanje asociativnega mišljenja,
- spodbujanje govora,
- jezik kot objekt igre,
- razvijanje fine motorike,
- razvijanje ustvarjalnosti v jeziku,
- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti.

Ob predstavitvi igrače otrokom sem jim želela omogočiti, da bi prek kratke pripovedi o Pojoči Neli ustopili v svet domišljije in se seznanili z načinom uporabe igrače na igriv način. Motivirala sem jih z naslednjo pripovedjo: »Pojoča Neli je čudežna deklica in prihaja iz dežele Melodija. V tej deželi nastajajo najlepše pesmice sveta. V svojem klobuku ima Pojoča Neli majhne kljukice, s katerimi lahko priprenjaš podobe iz pesmic na zlato paličico in tako sestaviš pesmico. Če pa se s prstom dotakneš kristalčka ter izgovoriš čudežne besede, se zgodi čarounija ... Tvoj glas postane čaroben, zato lahko zapoješ najlepšo pesmico, ki je nastala v deželi Melodija.« Otrokom je igra s Pojočo Neli prinašala veliko ugodja, v igralnici pa je kmalu postala najljubša igrača. Opaziti je bilo, da otroci v igri z njo uživajo, radi prepevajo pesmi v igri s svojimi prijatelji, si izmišljajo svoje pesmi in pripovedi ob lastni izbiri asociacij. Skozi igro otrok z omenjeno igračo je bilo možno preveriti, ali so otroci usvojili besedilo pesmi, pri nekaj otrocih v skupini pa je bilo opaziti, da so zelo ustvarjalni v zamišljanju svojih pesmic. Igrača je prinesla veliko veselja v usakodnevni igri otrok, obenem pa jih je spodbujala k igri s soursstniki ter jim nudila občutek sreče in zadovoljstva v medsebojni komunikaciji.

Kot vzgojiteljica se zavedam, kako pomembna je otrokova igra za njegov celostni razvoj. Dobra igrača pomeni tudi možnost, da si otrok v igri razvija določene spretnosti in pridobiva raznolike izkušnje, ki prispevajo k širjenju otrokovega znanja. Včasih so najboljše igrače izdelane doma, zahtevajo pa le malo domišljije in nekaj materialov, ki so pravzaprav odpadna embalaža, da nastane nekaj, kar v otroških očeh postane izredno zanimivo ter razlog za spontano igro, preizkušanje, raziskovanje. Vsaka igra, ki otroka pritegne, je uredna naše pozornosti, saj skozi otrokovo predanost in vztrajnost določeni igri in načinu igranja lahko prepoznamo tudi otrokovo talent, ki ga je usekakor treba spodbujati.

ČAROBNI ZVOKI V ROKI

Prihod v urtec je za otroka zelo čustveno in pomembno obdobje. Prišel bo v novo okolje, spoznal nove ljudi in morda bo pruič za daljši čas ločen od svojih staršev. Življenje se spremeni, navaditi se mora na novo rutino, deliti igrače ter se boriti za svojo pozornost. Vse to povzroča otroku strah in negotovost. Iskali smo različne načine, kako bi otrokom pomagali pri reševanju te stiske in jim omogočili čim bolj prijeten ter mehak prehod iz doma v urtec.

Že dolgo ni več skrivnost, da imata zvok in glasba blagodejen in zdravilni učinek. V stari Grčiji so verjeli, da je glasba poslana od bogov in krepi telo ter polni duha. Dokazano upliva na naše dihanje, zmanjšuje občutke tesnobe in strahu, upliva na razpoloženje in čustva.

Udeležili smo se izobraževanja pri dr. Albinci Pesek, glasbeni pedagoginji in zvočni terapeutki. Pruič smo se srečali s himalajskimi posodami in spoznali, da zvok resnično blagodejno upliva na naše počutje. Svoje pridobljeno znanje smo želeli uporabiti z otroki v času uvajalnega obdobja. Igralnico smo opremili s tremi, različno velikimi himalajskimi posodami ter posebnimi študijskimi zvočniki za predvajanje glasbe. Sodelovali smo s skladateljem Marjanom Šijancem ter ustvarili pester nabor glasbe, ki smo jo predvajali ves čas bivanja otrok v urtcu.

Zjutraj smo otrokom predvajali prijetno, vendar nekoliko živahnejšo glasbo, ki prebudi telo in te pripravi na nov dan. Otroci so dvigali pogled na zvočnike, s prstkom kazali nanje in takoj je bilo opaziti spremembo v vedenju. Skozi celotne dopoldneve nas je spremljala kakovostna glasba, ki smo jo smo spreminjali glede na potrebe pri vodenih dejavnostih. Od instrumentalne in klasične do angleške, kitajske ... V času počitka smo ozvočevali himalajske posode. Zvok je nad vse prijeten, sproščujoč in otroci so se veliko hitreje umirili ter samostojno zaspali. Glasba je bila naša zvočna zavesa, ki nas je spremljala ves čas bivanja v urtcu.

Hitro smo opazili, da glasba in predvajani zvoki pozitivno uplivajo na naše in otrokovo počutje. Otroci so manj jokali, njihova igra je bila mirnejša, pri vodenih dejavnostih pa je bilo opaziti daljšo vztrajnost in pozornost.

Sprva smo predvajali zvoke in ozvočevali himalajske posode le strokovni delavci, saj so otroci opazovali posode z velikim strahospoštovanjem. Ko so bili pripravljeni, pa so tudi sami pristopili in udarjali na njih ter se smejali ustvarjenim zvokom. Posode so prijemali, čutili potovanje zvoka po dlaneh. Vanje smo natočili vodo in opazovali zvočno valovanje. Večkrat tedensko smo s polaganjem posod po telesu izvajali zvočne masaže in zvočne pravljice v bližnjem gozdičku.

Po nekaj mesecih smo opazili, da so otroci zelo pozorni na različne zvoke, ki nas obdajajo: ptičje petje, šumenje listov, škripanje tal, hupanje avtomobilov ... Na vse to so nas opozarjali, uzklivali in kazali s prstkom. Od tod je prišla ideja, da smo v okolici poiskali različne naravne predmete in v urtcu ustvarili zvočni kotiček, v katerem se lahko otrok igra večkrat dnevno. V rutino nam je prišel tudi »zvočni pozdrav«. Ko otrok ustopi v igralnico, si izbere predmete, s katerimi ustvari zvok, in nas pozdravi.

Glasba je prinesla neverjetne spremembe v našem oddelku. Zvoki otroke pomirijo, uspavajo, motivirajo ter pozitivno uplivajo na njihovo počutje in razpoloženje.

ZVENEČE POSODE

Sproščen otrok je zdrav in duševno neobremenjen otrok. Kaže zanimanje za vse okoli sebe, se v celoti predaja igri in ukvarja »sam s seboj«. Sproščenost je torej najbolj naravno stanje, saj se telo z napetostjo odziva le, kadar opazi nevarnost.

Psihologi menijo, da so značilnosti ustvarjalnih in zadovoljnih ljudi med drugim tudi to, da znajo uživati v samoti in tišini (sami s seboj), se znajo ukvarjati sami s seboj in črpati iz svojih lastnih virov. Otroku moramo že zgodaj omogočiti spoznavanje jasnega izražanja njegovih čustev, kot tudi spoštovanja in prepoznavanja čustev drugih (Zver, 2009). Zato otroke spodbujamo k sproščanju s preprostimi in igriivimi tehnikami, da najdejo v sebi svoj mirni pol, iz katerega potem lahko črpajo nove moči.

Videz in zvoki pojočih posod zbuja željo po dotiku in poslušanju. Te so uabilo za igro. Otroci se naučijo opazovati zvoke v svojem okolju, naj gre za glasbo, zvok dežja, vetra ali parazitski hrup hladilnika. Razvijajo si slušno in čutno radovednost. Pojoče posode jih naučijo, kako je tišina napolnjena z zvokom in kako zvok znova postane tišina. Sproščeno meditativno stanje otroku ponuja zatočišče od stresa in nemira. Otrok se že kot majhen nauči uživati v globokem sproščanju (Hess, 2008).

Igranje na himalajske posode je v naši skupini Vidre postalo usakodnevna dejavnost umirjanja in sproščanja, metoda preusmerjanja pozornosti, metoda za boljšo pozornost. Otroci so zvok pojočih posod dobro sprejeli, a je bil odziv na zvok oduisen tudi od njihovega trenutnega razpoloženja.

Igre spoznavanja pojočih posod

Prvo izkušnjo s posodami so otroci prejeli v uvajalnem obdobju pri igri spoznavanja pojočih posod.

Na himalajske posode sem pred otroki pruič pričela igrati za zaveso, ker sem želela, da otroci najprej spoznajo zvok posod. Nekaj trenutkov sem drsela z udarjalko po oboku posode, nato z lahnimi, malo glasnejšimi udarci ob posodo privabila otroke k poslušanju. Ko so otroci zaslišali zanje neznan zvok, so ustavili svoje gibanje in se zagledali v zaveso. Nekateri so obsedli na blazini in prisluhnili novemu zvoku, drugi so se mi približali, najbolj pogumni pa so skobacali za zaveso in želeli odkriti skrivnost. Imela sem tri posode različnih velikosti. Ko sem odstranila zaveso, je njihovo nezaupanje splahnilo, približali so se in posode opazovali, jih začeli otipavati.

Vsak dan sem posode postavila na tla, na blazino, in povabila otroke, da jih spoznavajo. Opazovali so in tipali bleščeče posode, njihovo globino, gladkost, drseli po oboku posod in jih poskušali premakniti, dvigniti, ena deklica je želela iz nje piti. Odhajali so stran od posod in se vračali nazaj, jih opazovali in se ob njih znova zaigrali.

Otroci so zelo uživali v dejavnostih z zvonečimi posodami, v katere sem natočila vodo. To je bilo ustvarjanje vodnih mandal. Mandale so geometrijske podobe, s pomočjo katerih dosežemo meditativno stanje. Mandale lahko ustvari tudi voda v gibanju.

Otroci so se posedli na blazino, okoli posod. Mehko udarjanje z mandalo ob obok posode je povzročilo gibanje vode in fascinanten zvok v posodi. Nekateri so izkazovali navdušenje, spet drugi so se odmaknili in pokazali izraze nezaupanja. Nadaljevanje igranja je otroke počasi sprostito, da so se približali, in povabila sem jih, da se dotaknejo vode v posodi. Najbolj pogumni otroci so to takoj storili. Ko sem udarila z mandalo ob oboku posode, so bili vznemirjeni, presenečeni, se zdrznili, nekateri umaknili roko in jo potem spet utaknili v vodo. Otroci so tako doživeli učinek zvoka, ki se je razširil skozi njihovo telo, ki je sestavljeno iz približno 70 % vode. Te močne vibracije so izzvale blagodejno notranjo masažo useh celic.

Zvočne masaže ob pripovedovanju zgodbic

Zvočne terapije so postale naš dnevni ritual: otroci so poslušali zvok himalajskih posod po nekaj minut kot vabilo k dejavnosti in igri. Ni bilo omejitev, kako domišljjsko uporabiti pojoče posode prav usak dan. Ko so otroci zagledali posode v mojih rokah, so se nekateri že posedli ali ulegli na blazino v kotičku, kjer sem največkrat izvajala glasbo. Zvočno masažo sem uporabila ob **pripovedovanju krajših izmišljenih zgodbic**, npr. sprehod po gozdu, potovanje med oblake ... Vedno sem se usedla med otroke in pričela z igranjem na posode. Otroci so postali umirjeni in bolj osredotočeni na poslušanje. Čez čas sem začela pripovedovati zgodbo s počasnim in tihim glasom. Vmes sem naredila krajši premor, da so se imeli otroci možnost uživati v zgodbo. Udarjanje po posodi sem izvajala glede na potek zgodbe, npr. veselje ob sprehodu po gozdu sem prikazala z visokimi zvoki in kratkimi intervali, mokri in temni oblaki so zveneli z globokimi in temnimi zvoki. Zgodbo sem zaključila počasi, z nežnimi, globokimi in daljšimi zvoki ali višjimi, osvežujočimi in krajšimi zvoki. Po fantazijskem potovanju sem otrokom omogočila, da so svoje doživljanje lahko izrazili z gibanjem, plesom ali risanjem.

Igranje na zvoneče posode ob jutranjem sprejemanju otrok

Velik izziv mi je bilo igranje na himalajske posode pri jutranjem sprejemanju otrok, saj sem bila zaskrbljena, kako bom otroke sprejemala in hkrati igrala na posode. Menim, da je pri jutranjem sprejemanju najbolj pomembno vzpostaviti neposredni stik z otrokom. Ker otrok takrat potrebuje ljubeč sprejem, očesni stik, vzpostavljeno verbalno ali neverbalno komunikacijo in ljubkovanje v vzgojiteljičinem naročju, sem igranje na posode v tem času opustila.

Zvočna kopel za otroke ob uspavanju

Zvočna kopel je neke vrste meditacija, ki otroke popelje do globoke sprostitve. Do nje pridemo s pomočjo igranja na zvočne, himalajske, posode. Med zvočno kopeljo se otroci sproščeni „kopajo“ v zvoku in zvočnih vibracijah. Med igranjem

se zvok širi po celotnem prostoru in nežno prodre tudi v otrokovo telo ter mu tako pomaga pri sproščanju in umirjanju. Običajna zvočna kopel se začne z dinamično manj izrazitimi segmenti, narašča v urhunec in se počasi umirja ter naposled izzvani s tihimi zvoki (Pesek, Bratina, 2015).

Zvočno kopel sem najpogosteje izvajala za **uspavanje otrok**. Najprej sva s pomočnico vzgojiteljice pripravili prostor intimne. Poskrbeli sva, da so bili otroci oblečeni v lahkotna oblačila, jih polegali na ležalnike in pokrili z odejo. Pred začetkom sem otroke pripravila na zvočno dogajanje s pogovorom, lažjimi sprostitevimi telesnimi vajami, ljubkovanjem in božanjem po telesu. Posode za igranje sem si namestila na tla, na mehko podlago. Uspavanje je potekalo umirjeno, otroci se na ležalnikih niso premikali. Kdaj pa kdaj se je katera od deklic oglasila, kot da želi spodbuditi zvok posode, in spet utihnili in zaspala. Igranje na posode sem pogostokrat nadaljevala v čas že trdnega spanja otrok.

Odzivi in ugotovitve

Zvoki pojočih posod so pozitivno delovali na počutje otrok in tudi na moje počutje. Starši so bili navdušeni nad nečim novim in so pozitivno pozdravili projekt SPEZ. Tudi kasneje, na pogovornih uricah, so še velikokrat pouprašali o vplivu oziroma učinku glasbe na otroke. Delo v projektu SPEZ je nas, strokovne delavce, povezalo, saj smo na strokovnih aktivih delili izkušnje in ideje.

Pojočne posode so postale dragocene spremljevalke v našem usakdanjem življenju. Otroci so jih dobro sprejeli, se na njih navezali in jih usakodneвно želeli poslušati. Zvoki so jih pritegnili in pomirjali. Vrtec je deloval kot spodbudno okolje za zaupanje, boljše počutje in odnos s sodelavci. V kritičnih trenutkih so zvoki posod privedli do neverjetnih preobratov v razpoloženju otrok in zaposlenih.

Celotno dejavnost igranja na himalajske posode sem občasno težko izvajala, če sem bila v oddelku sama ali če v prostoru ni bilo tišine oziroma nas je motil hrup pomivalnega stroja iz kuhinje. Ravno tako je bilo težko igrati na posode v času jutranjega sprejemanja, če sem otroke prevzemala sama, ker sem želela vzpostaviti stik z otrokom in ga prevzeti v naročje.

Igre sproščanja in umirjanja so pozitivno vplivale na počutje otrok, omogočale premagovati njihove stiske, strahove in napetosti. Lahko so bile spodbuda k razvoju otrokovih ustvarjalnih zmogljivosti, slušne pozornosti in taktilnih čutov, vplivale so na razvoj osebnostnega razvoja, spodbujanje medsebojnih interakcij in kreativnosti, navajale na slušno subtilnost ter sprejemanje občutka zadovoljstva. Želim si, da bi postale sestavni del današnjega izobraževalnega dela z otroki, saj so pomembna in v današnjem času celo nujna alternativa tistemu delu otrokovega sveta, ki je poln nedejavnega, use pogosteje manj ustvarjalnega in površnega doživljanja.

Spoznavanje starodavnega instrumenta s področja Himalaje (in njegov zvok) me je očaralo in vplivalo tudi na moje počutje. Vibracije in zvoki so me je popeljali k sebi, v trenutke zavedanja, v telesno ugodje, sprostitvev uma in čustev. Znova sem pridobila potrditev, da je glasba povezna z dogajanjem v našem telesu in da ima vpliv na naše duševno počutje.

Z različnimi dejavnostmi lahko spodbudimo, da zvoki otroke očarajo, navdušijo, jim spodbudijo zanimanje, zaupanje, željo po ustvarjanju in raziskovanju. Seveda pa je dobro sproščeno in umirjeno počutje otrok v veliki meri odvisno od vzgojiteljice, njene empatije, samozavesti, topline, s katero ravna z otrokom in predvsem s sproščeno, pozitivno naravnostjo do življenja.

Zaradi narave dela in hitrega tempa življenja so starši vse pogosteje odsotni iz otrokovega življenja, zato je še posebej pomembno, da vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljeu, ki z njimi preživimo veliko časa, preko igre naučimo otroke sproščanja in umirjanja. Himalajske posode so čudovit pripomoček za raziskovanje zvoka in vibracij v urtcu, zato je prav, da otrokom damo priložnost spoznati in občutiti njihovo vpliv na telo in duha.

5.3 TRETJA FAZA:

SPODBUJANJE FUNKCIONALNEGA MIŠLJENJA

SPODBUJANJE FUNKCIONALNEGA MIŠLJENJA

- **Ugankarske zgodbe, problemska vprašanja**
- **Igre za spodbujanje ustvarjalnega mišljenja**

ZAKLAD SKRITIH BESED

Otroci zelo radi rešujejo uganke in iščejo skrite besede, kar usekakor spodbuja njihovo miselni razvoj. Že v starostni skupini otrok 2–4 leta sem pripovedovala in prebirala preproste uganke iz otroške literature, kar je v veliki meri doprineslo k pozitivnemu vzdušju v igralnici in k motiviranosti otrok, da rešujejo miselne probleme. V starostni skupini otrok 5–6 let po NTC programu učenja upeljujem tudi besedne igre iskanja skritih besed, ki jih zapisujem pretežno v rimah, saj te zelo pritegnejo otrokovo pozornost. Namen iskanja skritih besed po metodi NTC programa za učenje pri otrocih je spodbujanje asociativnega mišljenja. Opaziti je, da otroci ob iskanju skritih besed doživljajo ugodje ob reševanju problema ter razvijajo svojo pozornost ob poslušanju. Iskanje skritih besed je v igralnici postalo dnevna rutina, ki jo izvajamo v »jutranjem krogu«, otroci pa ob iskanju skritih besed doživljajo ugodje, uspeh ob odkritju besede ter ne nazadnje izredno motivacijo za reševanje problema. Vse skrite besede, zapisane pretežno v rimah, skrbno beležim v posebno knjižico. Navajam nekaj avtorskih primerov.

Vsakemu rana že zvoni, ko se v urtec mu mudi.

Z njo Ivana travo danes je zalila, kasneje pa jo je od žeje pila.

Kmalu na nebu bo nočna kraljica, ko Tinka zaspana v blazino skrije lica.

Prede že muca in s smrčkom že sluti, da z oblakom te kapljice dobijo peruti.

Opaziti je, da so u procesu iskanja skritih besed otroci sproščeni in obstaja možnost, da lahko usak poda pravilen odgovor, zato u igri zelo radi sodelujejo tudi otroci, ki se navadno neradi izpostavljajo pred skupino. Ustvarjanje skritih besed pa tudi meni kot vzgojiteljici predstavlja velik izziv in željo po ustvarjalnosti u jeziku.

SVET IGRE

Človekove sposobnosti in značaj niso gensko pogojeni, ampak se oblikujejo do določene dobe človekovega žuljenja. Bistvo razvoja inteligentnosti je torej u otrokovi izkušnji iz prvih treh let, saj se takrat najbolje razvijajo možganske celice (Ibuka, 1992).

Ker se možganske celice začnejo razvijati že zelo zgodaj, je naša naloga, da že najmlajše otroke poskušamo u čim večji meri spodbujati k različnim dejavnostim, s katerimi bomo pripomogli k dozorevanju njihovega intelektualnega razvoja.

NEZNANI PREDMET

Na igri u zabaven način lahko otroci spoznavajo neznane predmete. Zbranim otrokom pokažem njim neznan predmet in z ugibanjem ugotavljajo, kaj je to. Dovoljeni so vsi odgovori otrok in ni napačnih. Skrbim, da so odgovori slišani, moji komentarji so pozitivno usmerjeni in dajem spodbudo za naslednje odgovore.

Otroci se ob strokovnih komentarjih napačnih odgovorov nevede učijo, ob zabavi se učijo, motivacija se ne zmanjša, želijo si novih predmetov in zanimivo je, da si o povedanem zapomnijo podrobnosti veliko lažje kot pri klasičnem frontalnem učenju na pamet.

UGANKARSKA VPRAŠANJA – NELOGIČNE ZGODBE

Zakaj so smuči na oknu, zakaj ima kip duignjene roke, ali bo drevo pojedlo hišo? Kako se lahko vozilo vozi s prazno gumo? Otroci urijo domišljijo, govorne sposobnosti, timsko sodelovanje, pozorni so na podrobnosti ...

Pri pripovedovanju nelogičnih zgodb si otroci lažje zapomnijo neznane besede.

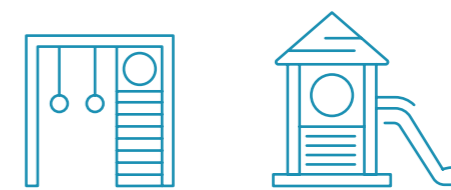
Vrtec ima veliko igrišče u naravnem okolju, ki omogoča usakodnevno prosto ali organizirano gibanje. Da je gibanje za otroke dobro, nam pravi zdrava pamet, dokazuje pa tudi znanost.

Tudi NTC sistem poudarja pomembnost gibanja, predusem u prvem starostnem obdobju. Otroci imajo že sami po sebi naravno potrebo po gibanju. Naša uloga pa je, da jim omogočimo primerno gibanje z dovolj izzivom. Ko otrok samostojno premaga strmo klančino, se mu utisne pozitivna samopodoba, ki vodi h kasnejši samostojnosti. Stimulativno okolje je potrebno za razvoj sinaps.

Gozd, visok travnik, strme klančine navzgor in navzdol ..., use to je odlično igrišče.

Na sprehodih u naravi iščemo gozdne stezice: s strminami navzgor in navzdol, u višini glav so razraščene veje, na tleh so veliki kamni, luže, levo so koprive, desno je bodeči grm. Da otrok tako pot premaga, mora poleg naravnih oblik gibanja pokazati tudi vztrajnost, koordinacijo, zaupanje vase in timsko delo med vrstniki.

Največja ovira za otroke niso veje, kamni ali koprive, ampak njihova nesamostojnost in navajenost, da se naredi namesto njih. Odrasli po potrebi spodbujamo otroke, smo pozitivno naravnani, nudimo svoj zgled in veselje do gibanja. Ne rešujemo težav namesto otrok, ampak si uzamemo čas, da jih samostojno rešijo sami.

IGRALNICA – GIBALNICA

V vrtcu prilagajamo koticke u igralnici tako, da lahko s hitrim in enostavnim premikanjem omaric, miz in stolov dobimo mini telovadnico. Otroci samostojno zlagajo stole na kupe in mize, pripravijo prostor, prinesejo klop, žoge, veliko blazino ... Tako že pri pripravi prostora izvedejo vaje potiskanja, vlečenja, nošenja in medsebojno sodelujejo kot tim. Timsko sodelovanje spodbujam pri useh dejavnostih dneva.

Pri izvedbi zahtevnejših poligonov u igralnici uporabimo mize, stole in omare, po katerih otroci hodijo. Pravilo je, da ne smejo stopiti na tla. Stopnjo zahtevnosti poligona povečujem po določenem času. Spreminja se smer gibanja in otroci tako vedno znova samostojno iščejo pot tako, da ne stopijo na tla. Zanimivo in predusem koristno je, da so otroci pri izvajanju večkrat bos. Dokazano namreč je, da stimulacija stopala vodi k pravilnejšem razvoju centrov u možganih.

V primeru preveč enostavno postavljenega poligona se njihova motivacija pri izvajanju zmanjša, postanejo pouršni, padajo in hitro odnehajo.

5.4 NTC KOT PROFESIONALNI IN OSEBNI IZZIV – NAJ NAREDIJO SAMI

V prispevku predstavljam svojo aktivno vlogo pri oblikovanju spodbudnega učnega okolja pri uvajanju NTC učenja v urtcu, pri razumevanju pomena dejavnosti NTC učenja in opazovanju napredka pri otrocih in vzgojitelju v obdobju zadnjih petih let. Predstavila bom ključni trenutek, ki me je spodbudil, da sem začela o sebi razmišljati kot o kreativnem vzgojitelju. O tem, kako in kdaj so se rojevale najboljše ideje o uvajanju (uporabi) NTC sistema učenja v delo z otroki, kako so se uresničevale, kako sem z oblikovanjem dejavnosti/iger postopno usvajala pojme, kot so konkretna klasifikacija, konkretna seriacija, miselna klasifikacija, miselna seriacija, funkcionalno mišljenje, akomodacija očesa ..., o sodelovanju s starši in sodelavkami ter pomenu in učinku timskega dela.

Sedim na predavanju Ranka Rajovića in si uneto zapisujem, premlevam svoje misli, razmišljam, kako, na kakšnem način, iščem izgovore, kako je to nemogoče,

kako se to ne da. Pa me spet preplavi misel, kaj nam je še tega treba poleg vsega itn. In ko se predavalnica skoraj popolnoma izprazni, z nekaj sodelavkami stopimo do mize, da si ogledamo nekaj didaktičnih iger, ki jih je gospod Rajović prinesel s sabo. Sodelavka upraša, kje bi lahko naročili igre, da bi jih lahko uporabljali pri delu. »Neka urade same!« je bil odgovor gospoda Ranka Rajovića.

Prav te besede pa so v meni sprožile cel niz razmišljanj in dejanj, ki so sledila. Najprej sem se seznanila s strokovnimi izhodišči programa NTC učenja ter dejavnostmi, ki so sestavni del programa. Vsako leto sem znova in znova poskušala prenesti teoretična spoznanja in metodologijo v delo z otroki. Prvo in drugo stopnjo programa sem izvajala dve leti in v tem času so otroci usvajali simbole, asociacije, pridobivali predstavo o zemljevidu Evrope itn. Pa tudi jaz sem postopno, na osnovi zmot in popravkov, vse bolj razumela pojme in smiselnost izvajanja programa. Ugotovila sem, da naša naloga ni otroke naučiti prepoznati zastave držav. Naša naloga je uporabiti zastave držav/avtomobilske znake/trgouske znamke zato, da otroke motiviramo, da začnejo razmišljati, opazovati, iskati razlike in podobnosti, da uporabimo simbole pri učenju pesmice zato, da otrokom pokažemo pot, po kateri se lahko učijo bolj učinkovito. Ko sem izvajala dejavnosti, sem ugotavljala, da potrebujem material – konkreten material, s katerim bodo rokovali otroci (skupinsko in individualno). Glavno vodilo mi je bila estetska oblika igre in trpežnost (želela sem, da se jih uporablja dalj časa). Ko sem izdelovala igro, sem imela v mislih učinek – torej kaj bo z igro razvijal otrok. In šele ob izdelovanju iger in opazovanju dejavnosti otrok sem bolj in bolj razumevala pomen programa NTC učenje ter pomembnosti vloge vzgojitelja kot oblikovalca spodbudnega učnega okolja.

Izdelovanje didaktičnih iger – od ideje do končnega izdelka

Na začetku sem uporabila osnovne stvari, ki jih ima vzgojitelj na voljo (papir, plastifikator, tulci ...) in kocke, ki jih imamo že vrsto let v urtcu in s katerimi se otroci usakodnevno igrajo na svoj način. Potreben je bil le nov pogled na staro stvar in nastali so prvi »pladnji«, ki so dejansko bili trši pokrovi od škatel za čevlje. Vsak pladenj je imel svoje stalno mesto v t. i. NTC kotičku.

Igre sem izdelala iz:

| plastificiranega papirja:

- | • igre za konkretno klasifikacijo zastav glede na eno in dve lastnosti,
- | • igra za konkretno seriacijo: urejanje obrisov držav glede na njihovo velikost,
- | • iskanje usiljiuca,
- | • kartice z zastavami in oblikami držav za prirejanje;

iz lego kock (sestavljanje zastav glede na barune predloge za akomodacijo oči);

iz trših papirnatih tulcev (frcanje frnikole v določeno »državo« – tulec za razvoj fine motorike);

iz tršega barunega šelesamerja:

- sestavljanje zastav s pomočjo vodoravnih in navpičnih pasov (konkretna klasifikacija),
- pikanje s pikalom po ravni črti in izdelava svoje zastavice (fina motorika),
- avtomobilske kartice (konkretna klasifikacija).

Potem pa se je zgodilo kar nekaj zanimivih naključij. Pravijo, da ima beseda naključje svoj pomen, in sicer pomeni na ključ. Nekaj, kar pride ob pravem času in ti prinaša ključ. Tako se je zgodilo, da mi je bratranec, ki se ukvarja z izdelavo lesenih izdelkov, pripeljal nekaj škatel lesenih ostankov (zanj smeti) z namenom, da jih skurimo v peči. Med odpadki so bili tudi leseni lasersko obdelani kvadri debeline 3–4 mm in velikosti 6 krat 8 cm. Bilo jih je ogromno. V moji glavi se je začelo »bliskati«. Takoj sem dobila idejo, kako bom izdelala nove igre za naše otroke. Na tanjši list papirja sem natisnila zastavice, jih izrezala in jih s pomočjo servietne tehnike (mekol lepilo in malo vode) nalepila na lesene kvadre. Tako sem izdelala prvi spomin (zastava – zastava). Na isti način sem izdelala spomin, ki je bil že malce zahtevnejši – tak, da je otrok moral iskati par zastave in asociacije (Švedska – Pika Nogavička). Čez čas me je čakala nova pošiljka lesenih ostankov. Tokrat so bili koščki zelo majhni in ko sem si jih malce bolj ogledala, sem ugotovila, da so to ostanki zastavic, iz katerih so izdelani leseni magnetki. Spet sem koščke smiselno obdelala in iz njih pripravila nove didaktične igre (iz lesenih barvnih pasov sestavi zastavice). V škatli je bilo tudi nekaj posebnih ostankov (npr. grb Slovenije, obris Mozarta, kapniki Postojnske jame ...). Dobim idejo, potrebujem pomoč, se posvetujem z bratranecem in naslednja igra »se rodi«. Dobila sem deset kompletov trodelnih sestavljanek (na usak kos sestavljenke sem s pomočjo servietne tehnike nalepila določen motiv), ki sem jih uporabila za novo didaktično igro (asociacija, zastava, asociacija). Igra je bila nekoliko zahtevnejša. Otrok je lahko uporabljal predlogo ali pa tudi ne (ob koncu leta so sestavljali že na pamet).

Po določenem času sem imela v igralnici že kar precej didaktičnih iger. Otroci so po njih z veseljem posegali, skrbno računali in kazali odkrito navdušenje, kadar sem jim predstavila novo igro, ki je nastala v moji »delavnici«.

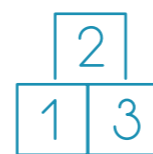
Ko je že kazalo, da mi je zmanjkalo idej, mi je deklica prinesla izrezek iz revije Cicido, rekoč, da ji je mamica rekla, naj pokaže Saši, ker bo ona zagotovo dobila kakšno dobro idejo za delo. Na listu so bili narisani otroci, ki so imeli puloverje z motivi zastav različnih držav. Zanimivo! Minilo je kar nekaj časa, bila sem na obisku pri prijateljici in srečala nekega gospoda. V pogovoru ugotovim, da ima bogate izkušnje z delom z laserji na različnih materialih večjih dimenzij. In takrat pomislim na izrezek iz revije Cicido. Kar na papirnato servietko začnem risati, kaj imam v mislih, in ga prosim za nasvet iz stroke. Ena beseda vodi k drugi in končen rezultat najinega klepetaja je bila nova didaktična igra (gospod mi je pripravil lasersko obdelan zemljevid Evrope), ki sem jo kmalu predstavila otrokom. Pri

brušenju lesenih delov mi je pomagal oče otroka, ki je mizar. Ostalo sem lahko dokončala sama. Igra Evropa in njeni prebivalci je bila zares velik izziv in obenem zelo dobra igra za konkretno seriacijo. S pomočjo te igre je otrok usako državo držal v rokah in dejansko videl, katera je večja od katere. Pri tej igri je moral otrok prirejati državo k ustreznemu obrisu ter dečka ali deklico ustaviti (fina motorika) v manjšo zarezo oziroma v pravo državo (npr. dečka s špansko zastavo na puloverju v Španijo). Sprva si je otrok pomagal s predlogo, kasneje je ni več potreboval (je že miselno klasificiral). Pri tej igri so otroci uztrajali tudi do pol ure – popolnoma zatopljeni v dejavnost.

Iskanje in zbiranje predmetov – za asociacije

Vzgojitelj zbiratelj predmetov

Pri izvajanju NTC dejavnosti se je pokazala potreba po konkretnih predmetih. Prvi predmet, ki sem ga imela, je bila Rubikova kocka – Madžarska. Potem sem počasi zbirala predmete (obesek Eifflove stolp – Francija, lesena igrača Ostržek – Italija ...). Nekaj predmetov so mi prinesli tudi starši, ki so ves čas sodelovali (npr. Beneška maska – Italija, zapovednica Martenica – Bolgarija, bankovec lev – Romunija ...), za nekatere pa sem prosila prijatelje, ki so potovali po svetu (npr. Babuška – Rusija, lesena cokla – Nizozemska ...). Vse, kar sem skozi leta nabrala, sem smiselno vključevala v dejavnosti. Otroci so tako dobili konkretno izkušnjo, ki je nujno potrebna. Predmete smo uporabljali za dekoracijo miz pri obrokih in se igrali igre v smislu, naj pridejo tisti otroci, ki sedijo za mizo, kjer je predmet, ki prihaja iz države te in te. Otroci so v tej dejavnosti zelo radi sodelovali, postavljali zanimiva vprašanja in uživali v vlogi spraševalca.

Vzgojitelj raziskovalec

Ugotovila sem, da je tudi knjiga, v kateri je napisana pravljica ali zgodba, predmet, s katerim lahko uplivaš na otrokovo razmišljanje in povezovanje asociacij med seboj. Postala sem pozorna na to, iz katere države prihaja določena knjiga, ki jo imamo v knjižnem kotičku. Otroci so barvali ustrezne zastavice ter jih lepili na prvo stran knjig. Našli smo mnogo asociacij (Švedska – Findus, Češka – Lonček kuhaj, Nizozemska – Žabec je žaba, Italija – Ostržek, Nemčija – Trnuljčica, Rusija – Zajčkova hišica, Slovenija – Bobek in barčica, Madžarska – Zajčkov zuonček, Anglija – Zverjasec ...). Tako so otroci spontano konkretno klasificirali knjige, kasneje pa že miselno. Celotno pri izbiri knjig za pedagoški namen so se pogosto odločili za knjigo, ki smo jo označili z zastavico.

Kaj pa področje plesa? Program NTC učenje daje kar velik poudarek tudi plesu. Na začetku nisem poznala niti enega plesa, razen nekaj slovenskih rajalnih plesov. Prvi ples je bil bolgarski ples Baba Marta (vanj sem vključila rotacijo okoli svoje osi), našla sem ga na Youtubu, ko sem iskala informacije o Babi Marti (informacija o njej mi je prinesel oče dečka, ki je bil službeno v Bolgariji). Nato sem našla precej plesov, se jih naučila in jih prilagodila starosti otrok. Vse skupaj sem povezala z zastavami in naše plesno znanje je preseglo »meje« naše države. Vse informacije glede plesov, ki smo jih plesali, sem sproti zapisovala (oblikovala sem si lastno zbirko gradiva z naslovom Mi smo otroci enega sveta).

Vzgojitelj in učenec hkrati

Težko otrokom daš nekaj, česar sam nimaš, česar ne veš ali ne znaš. Ravno zato moraš sprejeti izziv in postati tudi učenec. Ko sem se pripravljala na izvajanje NTC dejavnosti, sem prebrala kar precej knjig in se postavila v različne vloge. Brala sem strokovno literaturo s področja NTC učenja (večkrat, po odlomkih, z razumevanjem, v posvetovanju s sodelavkami), številne enciklopedije in otroške knjige o državah sveta (tako sem si pridobila številne informacije o značilnostih držav), se udeleževala različnih kulturnih dogodkov (npr. Irski večer v Ljubljani, Večer ruske glasbe in kulinarike v Celju, SloFolk z nastopi različnih gostujočih držav – dobila številne ideje, konkretne informacije o njihovi tradicionalni glasbi, najbolj značilni hrani itn.), se začela učiti tuji jezik (dobila dokaz, da se reproduktivno učenje ne obnese, da se je treba učiti s pomočjo pesmic, knjig, gledanja filmov, poslušanja jezika, aktivnega govora), se udeležila plesne delavnice Slovanski folklorni plesi (da bi premagala strah pred plesanjem, da bi dobila občutek za ritem, da bi dobila novo znanje s področja, ki mi ni najbolj poznano), navezala stike z ljudmi, ki prihajajo iz drugih držav in mi lahko dajo informacije iz prve roke (tako sem dobila informacijo za španski otroški ples El corro de la patata). Vse, kar sem izvedela, sem si sproti zapisovala in shranjevala, vadila doma, preizkušala v praksi in delila s sodelavkami. Postopno. Vsako leto nekaj več.

Povezovanje področij, timsko sodelovanje in priprava nastopa

Lansko šolsko leto smo imeli v Vrtcu Pedenjped Novo mesto prednostno nalogo Z gibanjem, glasbo in plesom razvijati potencialne otrok. Prednostno nalogo smo si zadali, ker NTC sistem učenja vključuje tudi plesne dejavnosti. Strokovni delavci in otroci naše enote smo se dalj časa učili plese iz različnih držav sveta. Izmenjavali smo si znanje in se zabavali skupaj z otroki. Nato pa smo se odločili in pripravili plesno prireditev, ki smo jo poimenovali Cirkus iz useh vetrov. V našem cirkusu so sodelovali otroci treh skupin (starost 4–6 let). Izvedli smo žrebanje držav, ki gostujejo na cirkuški predstavi. Slovenija je bila v vlogi gostiteljice. Vsak otrok je ob žrebu dobil zapestnico z zastavico države, v kateri sodeluje. Vsaka država je imela na igrišču svoje polje, ki je bilo označeno z veliko zastavo. Otroci so se postavili v ustrezno polje. Predstava se je začela z italijansko ljudsko pesmijo Cirkuška predstava. Vsako državo smo pozdravili z njihovim pozdravom (Rusija – Privjet, Irska – Dia guit, Španija – Hola ...). Potem pa so akrobati pokazali nekaj svojih uragolij (hoja po debeli urvi, vožnja s skirojem, skakanje čez urtečo uru, hoja na hoduljah ...). Nato so se cirkusanti predstavili s plesom, ki je značilen za njihovo državo (Španija – A chuchu au, Bolgarija – Baba Marta, Rusija – Trojka, Irska – Siamsa, Francija – Am stram gram, Slovenija – Tribučko kolo, Finska – Trampolino, Amerika – I can do it, Švedska – KlappaHanderrna). Cirkus se je poslovil s pesmijo Mi smo otroci enega sveta. Vsi otroci so se samozavestno in sproščeno predstavili občinstvu (staršem, otrokom in ostalim pedagoškim delavcem naše enote).

Razmišljam, da če bi v skupino dobila use že tovarniško izdelane didaktične pripomočke, bi jih lahko samo razdelila med otroke in to bi bilo to. Kaj se več truditi? Kaj razmišljati? Čemu? Če pa je že use pripravljeno. Tako pa je NTC postal zame pravi osebni in strokovni izziv. V moji glavi je nastal pravi »Las Vegas«, ideje so kar urele na dan, risala/skicirala sem kar na prtiček, ko sem pila kavico in klepetala. Združila sem področja, ki so mi bila prej neznana, srečevala ljudi, ki so mi prinesli

vedno kaj novega, razmišljala o stvarih na drugačen način in tako bogatila sebe ter druge. V času, ko smo se skupaj z otroki igrali use te dejavnosti po programu NTC učenje, sem tudi pri sebi opazila učinke, ki jih prinaša. Na sprehodu po Dunaju (v tem času smo se v vrtcu ravno igrali z zastavicami) sem doživela osebno izkušnjo o tem, kako use to, kar počnem z otroki, upliva in deluje na njih. Na Dunaju so mi pozornost vzbudile zastave, ki so visele na palači. Takoj sem pričela ugotavljati, katero poznam oziroma katere ne poznam (pomislila sem, da se takole pri otroku osredini usa pozornost na simbole, ki jih pozna). Med vožnjo sem nato zagledala ogromen logo IKEA v modri in rumeni barvi in takoj se mi je porodila asociacija na švedsko zastavo in sklepala: »Aha! Zato imajo tak logo, ker je trgovina iz Švedske.« Ta »aha« ugotovitev me je popolnoma prevzela. Do ugotovitve sem prišla sama! Se tako v taki situaciji počuti tudi otrok? Fantastičen občutek!

Program NTC učenje sem najprej sprejela kot projekt, potem pa ob koncu usakega šolskega leta spoznala, da dejavnosti, ki jih izvajam po programu, postajajo del mojega dela, ki ga usako leto izboljšujem in nadgrajujem. Vse bolj samozavestno in suvereno sem znala strokovno argumentirati, zakaj izvajam določene dejavnosti, kaj s tem pridobiva otrok in tudi v pogovorih s starši dobila številne pozitivne pouratne informacije o učinkovitosti programa NTC. Starši so povedali, da jim otroci postavljajo zanimiva vprašanja, ki jih pogosto spravijo z zadrego, ker jim ne znajo odgovoriti in morajo odgovore poiskati v knjigah ali na internetu. Otroci sledijo aktualnim dogodkom (npr. Evroviziji, olimpijskim igram, smučanju) in jih povezujejo z igrami v vrtcu, pozorni so na stvari v okolju (deklica pokaže na obešeno perilo na sosednjem balkonu in pravi Italija, ko zagleda v nizu obešene majice – zelena, bela, rdeča majica). Velik napredek opazi tudi mama dečka, ki si do petega leta ni zapomnil niti ene pesmice. Pove, da odkar pesmice pojemo ob slikopisih, je deček začel prepevati use, kar sliši v vrtcu. Program NTC učenje se je res začel kot projekt, a ne gre le za projekt. Program NTC učenje je način učenja, ki prinaša dolgoročne rezultate pri otrocih in pri tistih, ki ga izvajamo. Pokaže nam različne – nove poti, kako priti do trajnejšega znanja, kako si učenje popestriti. Vzgojitelja motivira, da svoji kreativnosti pusti prosto pot, da ne razmišlja, kako ne more izvajati dejavnosti, ker nima tega in tega, ampak ga usmerja v ustvarjanje lastnih »inovacij«, ki so plod novega načina učenja in razmišljanja. Osebna izkušnja z učenjem tujega jezika je dokaz, da program NTC učenje prinaša učinke. Učenje pojmov je treba povezati s plesom, s pesmijo, s kulinariko, s knjigami ..., z različnimi področji in ob pravem času se use sestavi skupaj kot sestavljanica. Program NTC učenje nam pokaže ključ, ki odpira vrata modrosti učenja. Vendar brez lastnega truda/ miselnega napora uspeha ne more biti. Če pomislim nase, lahko rečem le to – če bi v oddelek dobila že unaprej pripravljene didaktične igre, najverjetneje ne bi niti pomislila, da bi izdelala kaj sama. Brez stavka »Neka urade same!« bi najverjetneje izvajala dejavnosti po liniji najmanjšega napora in brez izziva.

Zaključujem z mislijo, da je tako tudi pri otrocih. Ne olajšajmo jim dela, ne delajmo namesto njih, ampak jim ponudimo izziv (kako lahko narediš), naš zgled (jaz naredim na tak način), podporo (dobra ideja, kar tako naprej) in dovolj svobode (raziskuj), da lahko »podžgejo« svojo kreativnost in do znanja pridejo sami.

5.5 IZKUŠNJE, DOŽIVETJA IN REZULTATI VZGOJNEGA DELA PO NTC SISTEMU UČENJA

INTERVJU Z VZGOJITELJICAMI: UVAJANJE NTC KONCEPTA UČENJA V VRTCU PEDENJPED NOVO MESTO

Katerim ciljem sledite?

- Vključevanje vseh otrok v vzgojno delo, ne glede na starost, stopnjo razvoja ali nadarjenost.
- Pripraviti otroke na nove življenjske izzive, da jih bodo premagovali samozavestno in z veseljem.

- Poglobljanje znanja in širjenje NTC sistema učenja med otroki, strokovnimi delavci in starši.
- Medsebojno povezovanje in sodelovanje strokovnih delavcev.
- Seznanjanje staršev z NTC sistemom učenja.

Katere dejavnosti ste izvajali? Kdo so bili udeleženci? Kdaj so dejavnosti potekale? Posebnosti, ki ste jih zaznali in bi jih želeli deliti.

Z otroki smo rutinsko celo leto izvajali motorične dejavnosti, kjer smo velik poudarek posvečali vajam za dinamično prilagajanje očesa, rotacijo, ravnotežje in fino motoriko. Motorične dejavnosti smo v vseh letnih časih veliko izvajali na prostem, kar pomeni, da smo z otroki hodili tudi v gozd in na travnik, kjer so lahko krepili več sposobnosti hkrati in dogajanje tudi čutno doživljali.

Izvajali smo tudi vaje za spodbujanje funkcionalnega razmišljanja. Preko ugankarskih uprašanj, skritih in neznanih predmetov smo v skupini duignili raven sodelovanja med otroki, aktivnosti in željo po uspehu. Uspeh in rešitev sta bila pri teh dejavnostih vedno kolektivna, kar pomeni, da smo s sodelovanjem in usestransko aktivnostjo prišli skupaj do cilja, ki smo se ga veselili.

Od meseca decembra 2016 naprej smo velik poudarek namenili spodbujanju razvoja asociativnega razmišljanja, kar smo povezovali z glasbo in didaktičnimi materiali, ki smo jih izdelali v oddelku. Omogočali so nam igro z abstraktnimi pojmi, kar smo nadgrajevali v igre, kjer so sposobnejši otroci izvajali tudi že vaje predstavljanja, seriacij in klasifikacij. Na področju glasbe smo združili znanje in usakodnevno spontano prepevanje spremenili v igro asociacij, pri čemer so otroci spoznavali glasbene pojme, prepoznavali melodijo in jo povezali z besedilom pesmi, zgodbo ali predstavo. Otroci so se naučili komunicirati z glasbo, pri čemer mislim, da so ustvarjali z glasom, gibom, predmeti in v povezavi z odraslim ustvarili dve glasbeno-gledališko-plesni predstavi (Mala miška in veliko rdeče jabolko, Babica Zima), ki so ju uprizorili tudi za ostale otroke vrtca.

Februarja (mesec kulture) smo ustvarjali z jezikom in ugotovili, da smo spretni v zlaganju rim, reševanju ugank in sestavljanju ugankarskih uprašanj. Velik poudarek smo dali branju zgodb, petju pesmi in plesu. Ugotovili smo, da smo do tedaj spoznali in usvojili ogromno pesmi in deklamacij. Ideja, da »jagodni izbor« pesmi zapišemo kot pravi pisatelji in pesniki v pravo knjigo, je postal naš novi cilj in izziv, ki smo ga začeli tudi s kančkom podjetništva. Naredili smo načrt, da svoje znanje zberemo, ga nadgradimo, predstavimo javnosti (staršem) in za inovativno, ustvarjalno delo dobimo sredstva, s katerimi gremo na koncu leta na zaključni izlet v Hišo eksperimentov. Otroci so v sodelovanju z odraslim zapisali devet pesmi. Način zapisov je bil asociacijski, kar pomeni, da so pesmi upodobili v slikah, ki so predstavljale vsebinsko pesmi skozi oči otrok. Vsak je izdelal naslovnico za svojo prvo knjigo v stilu Andy Warhol in sodeloval pri zvočnem zapisu pesmi ter imel tako možnost spoznati, kako zvok zapišemo na zgoščenko. Zadnje dejanje projekta smo izvedli v mesecu marcu (družinski mesec), ko smo z otroki pripravili koncert in predstavitev svoje prve zgoščenke in knjižice s slikopisi z naslovom Prijatelj moj, zapoj z menoj. Otroci so bili zopet zelo vključeni v pripravo dogodka, kar pomeni, da je usak otrok izdelal programski list, ustopenice za svoje starše,

sodeloval pri pripravi prostora, napovedovanju programa in ne nazadnje pri petju pesmi z zgoščenke. Zgoščenko in knjižico s slikopisi smo podarili usem staršem in strokovnim delavcem na 3. aktivu, da bo imela vsaka enota Vrtca Pedenjped Novo mesto en izvod, ki naj jim služi za popestritev glasbenih dejavnosti v vrtcu in kot ideja, kako lahko sistem učenja NTC na prijeten način vključimo v delo z otroki.

Kaj so pridobili otroci? Kakšne so bile reakcije otrok?

Pri otrocih opažam duig medsebojnega sodelovanja, vsestransko aktivnost in željo po kolektivnem uspehu.

Otroci so postali zelo samozavestni in odprti pri reševanju gibalnih in drugih izzivov v različnih okoljih (gozd, travnik).

Pri otrocih opažam povezovanje znanja in ustvarjanje novega (znanje iz vodenih aktivnosti, prenašajo v prosto igro).

Otroci so bolj odločni pri komunikaciji z odraslimi, odprti za novosti in izzive, pri čemer večina otrok doživlja ugodje in ne stisko.

Otroci so s sodelovanjem in reševanjem odgovornih in zahtevnejših izzivov postali zelo samostojni pri skrbi zase, za druge in za okolje, v katerem bivamo (vrtec).

Otroci so sposobni aktivnega poslušanja in samostojnega izvajanja iger s pravili, pri čemer upoštevajo pravila in zmorejo verbalno rešiti enostavne konflikte, ki se pojavijo med igrami.

Otroci so napredovali pri ustvarjanju z jezikom. Naučili so se ustvarjati asociacije po zgodbi, pesmi ali besedni zvezi in bili uspešni pri asociacijskem branju, kar je dobro uplivalo tudi na trajno pomnjenje pesmi, deklamacij, glasbenih pojmov, kratkih stavkov ali zgolj posameznih črk pri dejavnostih spodbujanja zgodnje pismenosti.

Pridobili so osnovne veščine podjetništva, saj so sodelovali in dobili lastne izkušnje pri oblikovanju ideje »lastnega produkta«, izdelavi, promociji, in ne nazadnje tudi uživali v uspehu (zaključni izlet).

Kaj so spoznali starši? Kakšni so bili njihovi odzivi?

Starši so prek naših pristopov dela in aktivnosti osvežili spomin na svoje otroštvo in marsikatero dejavnost povezali z lastnimi izkušnjami, ki so bile nekoč del njihovega vsakdana (raziskovanje gozda, travnika, prosta igra, hoja z bosimi nogami, gumituist, ristanc, igre z žogo na travniku ...).

Starši so bili nad metodo učenja z asociacijami zelo navdušeni. Bili so začudeni, koliko pesmi si zapomnijo njihovi otroci. Nekateri so dodali, da je to zelo uporabna metoda tudi za učenje v šoli.

Idejo, da bomo v poletnih mesecih zopet hodili bosih nog naokrog, so zelo podprli.

Katere so pridobitve za vas, za sodelavce, enoto ali cel vrtec?

Delo po sistemu NTC učenja mi predstavlja vedno nove izzive. Počutim se, da sem živa in moje delo nikoli ni monotono. Naučila sem se prisluhniti otrokom in jih vključiti v življenje vrtca, tako da se tudi oni usak dan čutijo soodgovorne za use dogajanje, uspeh in ne nazadnje tudi počutje v okolju, kjer skupaj bivamo, ustvarjamo in se učimo.

Izjemno pomembno se mi zdi tudi sodelovanje s strokovnimi delavci, saj je usak izmed nas urelec idej in izkušenj, ki lahko oživijo le s sodelovanjem in evalviranjem.

Z otroki smo pripravili dve gledališko-glasbeno-plesni predstavi, ki smo ju tematsko povezali s slovenskim tradicionalnim zajtrkom in prihodom zimskega letnega časa (Mala Miška in veliko rdeče jabolko in Babica Zima). Suoj »produkt« slihanico s slikopisi pesmi in zvočni zapis na zgoščenki pa smo podarili usem enotam z namenom spodbuditi strokovne delavce k vzajemnemu sodelovanju, hkrati pa jim bo poklon lahko služil kot NTC didaktičen pripomoček za delo z otroki.

Timsko sodelovanje pa smo izvedli na visoki ravni tudi, ko smo s sodelavkami na delavnicih S Palčkom Pohajalčkom potujemo po Evropi svoje ideje, znanje, izkušnje in materiale predstavile in delile s kolegicami drugih vrtcev in osnovnih šol. Učimo se eden od drugega, si delimo izkušnje, materiale in ustvarjamo nove izzive, za katere smo notranje motivirane.

Kaj od načrtovanega vam je uspelo?

Vse aktivnosti (spontane, načrtovane) smo izvedli uspešno do te mere, da je bil odziv udeležencev pozitiven, kar pomeni, da so otroci sodelovali, pri delu izražali veselje in čutili ugodje. To, da smo uspeli izdelati tudi mnogo videnih, slišanih in konkretnih aktivnosti, pa se mi zdi velik uspeha, saj tiste stvari, ki jih deliš, lahko dejansko tudi izmeriš in dobiš urnitveno sporočilo, kar je ključ do uspeha in nenehne rasti v razvoju.

Kaj za vas ostaja izziv?

Izzivi so vedno prisotni nekje okoli nas, vendar ko postanejo resnični, živi in jih podprejo ter dokončno razvijejo tudi otroci, takrat je čas za akcijo, ki bo tudi v prihodnjem letu zagotovo prišla.

Vaša ocena materialnih sredstev in ostalih virov.

Kjer je volja je moč in mislim, da pogosto za realizacijo dobrih idej ne potrebujemo veliko materialnih sredstev, ampak zgolj ideje, motivacijo, delo, sodelovanje in znanje.

Kaj bi želeli v prihodnje spremeniti?

Želim si še več vzajemnega sodelovanja znotraj stroke, ker verjamem, da se v usakem izmed nas in med otroki rojevajo ideje, katerih del želim biti tudi jaz.

6 IZ MAJHNEGA ZRASTE VELIKO ALI KO GRE MALI PEDENJEPED V ŠOLO

V prispevku predstavljam proces, v katerem je prehod otrok iz vrtca v šolo znova postal področje aktivnega razmišljanja, razpravljanja in dejavnosti strokovnih delavcev v vrtcu. Ob pridobivanju znanja in informacij o izkušnjah ter praksi v drugih ustanovah smo uvideli, da so prizadevanja za umirjen in mehek prehod otrok smiselna in potrebna. V tem procesu se je vrtec povezal z usemi osnovnimi šolami v mestu in pruič smo skupaj sistematično načrtovali dejavnosti obeh ustanov, vrtca in šole, ki bodo omogočale otrokom in staršem, da bodo na stičišču obeh institucij čutili strokovno podporo, imeli dovolj informacij in zaznali povezovanje ustanov.

Prehod otrok iz vrtca v šolo je znova v našem vidnem kotu. »S pojmom prehoda (tranzicije) na področju vzgoje in izobraževanja se srečujemo vedno takrat, kadar

gre za prehod iz enega učnega okolja v drugega (npr. iz družine v vrtec, iz enega razreda v drugi razred, iz ene šole v drugo šolo ipd.)« (Vonta, 1996).

V vrtcu so prehodi stalnica. Prui prehod je prehod iz družine v vrtec. Temu obdobju, zlasti pri najmlajših otrocih, posvečamo precej pozornosti in iščemo učinkovite pristope, da na prehod pripravimo družine in okolje vrtca. V letih bivanja v vrtcu otroci menjajo skupine in strokovne delavce. Zaradi navodil ustanovitelja, da vrtec oblikuje homogene skupine, ki so polno zasedene, se težko izognemo preoblikovanju skupin za novo šolsko leto. Pogosto opažamo nelagodje pri otrocih in starših tudi pri prehodih v novo skupino, vendar otrok ostaja v istem okolju in z nekaj otroki, ki jih pozna. Mesec september je v vrtcu uvajalno obdobje. Namenjeno je temu, da se otroci ob pomoči strokovnih delavcev in staršev počasi prilagodijo na nastale spremembe, eni na prehod od doma v vrtec, drugi pa iz ene skupine v drugo skupino. Prehod otrok iz vrtca v šolo smo od uvedbe devetletke v glavnem prepuščali šolam. Prispevek vrtca v tem procesu smo videli v skrbi, da usak otrok čim boljše razvija svoje potencialne za učenje in življenje v času, ko še biva v vrtcu.

Zakon o osnovni šoli določa, da morajo starši v šolo upisati vse otroke, ki bodo u koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati šolo, dopolnili 6 let. Šola je obvezna za vse otroke. Cela generacija zaključí bivanje v vrtcu in se vključi v druge ustanove. Prehod pa prinaša za otroke, njihove družine in strokovne delavce negotovost, skrbi in stisko, a tudi nova pričakovanja. Če želimo na prehodu v šolo preprečiti nepotreben stres, ki bi bil posledica nesodelovanja ustanov, moramo najprej razumeti, zakaj do njega prihaja. »V teh primerih se vedno srečujemo z otrokom na stičišču različnih institucij, ki so si različne po filozofiji svojega poslanstva in prav tako tudi svoji strukturi in načinu delovanja. Prav ta različnost lahko otroku zabriše jasno orientacijo o naših pričakovanjih, zaradi česar lahko pri njem nastopijo nepredvidene težave« (Vonta, 1995). V vrtcu poteka na otroka osredotočena metodologija dela, šola pa ima v središču organiziran proces učenja. Otroka lahko pretrese razlika med otroškim vrtcem, kjer prevladuje igra, in organiziranim učenjem v osnovni šoli. Čeprav sta obe ustanovi vzgojno-izobraževalni, se že v svoji osnovi razlikujeta. Naloga odraslih je, da poskrbimo, da otroci postopno prehajajo od učenja skozi igro k šolskemu načinu učenja. V sodelovanju vzgojiteljev, učiteljev, svetovalnih delavcev in ravnateljev smo pričeli iskati načine, kako bi to naredili. V nadaljevanju članka predstavljam proces zblizevanja in sodelovanja.

V šolskem letu 2015/16 se je zgodilo več dogodkov, ki so našo pozornost in razmišljanje usmerili na področje prehoda otrok iz vrtca v šolo:

pobuda vzgojiteljice, ki dela na eni izmed osnovnih šol, na katero odhajajo naši otroci, da med šolskim letom njihova šola in naš vrtec organizirata srečanje vzgojiteljic in učiteljic, kot smo to že naredili pred nekaj leti;

uabilo območne enote Zavoda RS za šolstvo Novo mesto na izobraževanje za svetovalne delavce na temo zagotavljanja kontinuiranega prehoda otrok med izobraževalnimi ravni;

pobuda ravnateljice, da vrtec posveti posebno pozornost otrokom u času, ko menjajo institucijo (prihajajo v vrtec, odhajajo v šolo).

V sodelovanju s Pedagoškim inštitutom smo uzavestili stališče, da skrb za umirjen in mehek prehod otrok iz vrtca v šolo ne pomeni, da se vrtec v letu pred odhodom otrok prilagaja zahtevam prvega razreda. Pomeni ustvarjanje pogojev na obeh straneh (v vrtcu in šoli), da otrok s čim manj stresa preide iz enega učnega okolja v drugega, ter ustvarjanje pogojev, znotraj katerih sta omogočena razvoj in učenje pet- oziroma šestletnika. Obe instituciji sta samostojni, s svojimi specifičnimi nalogami, pomembno pa je, da se med seboj povezuje in na tak način omogočata umirjeno prehajanje otroka in družine med različnimi učnimi konteksti. To je naloga omenjenih ustanov (prilagoditi se posamezniku) in ne naloga otroka ter njegovih staršev. Otrokovu pripravljenost na šolo ne določa otrokova kronološka starost, marveč njegova razvojna zrelost. Zato je potrebno, da »institucije (vrtec in šola) prilagodijo vsebine, načine, metode dela in organizacijo vzgojno-izobraževalnega procesa otrokovim zmožnostim in posebnostim v tem obdobju in mu na ta način pomagajo, da dejavno in tuorno razvije svoje potencialne. Gre za dva vidika kontinuitete, ki sta med seboj tesno povezana in odvisna. Z vidika otroka poteka razvojna kontinuiteta, z vidika institucij (vrtca, šole) pa kontinuiteta delovanja« (Vonta, 1996).

Ugotavljanje izhodiščnega stanja z anketo

Ko smo sprejeli izziv, da izboljšamo delo na področju umirjenega prehoda otrok med institucijami, smo pripravili anketo za oceno trenutnega stanja v vrtcu na tem področju. Anketo smo poslali po e-pošti učiteljicam prvih razredov na petih osnovnih šolah in vzgojiteljicam v oddelkih najstarejših otrok v vrtcu ter svetovalnim delavkam vseh ustanov.

Potrdilo se je predvidevanje, da dejavnosti za mehki prehod otrok iz vrtca v šolo v večji meri organizira šola kot vrtec. To je zlasti očitno na področju dejavnosti za starše. V vrtcu prevladuje stališče zagotavljanja kontinuitete z vidika otrokovega razvoja, nekaj navedb (uporaba zvezka, delovni zvezek, domača naloga) pa se nanaša tudi na kontinuiteto z vidika povezovanja metod, vsebin in oblik dela. Šole vidijo skrb za mehki prehod v dejavnostih, v katerih otroci pred ustopom v šolo spoznavajo prostore šole in potek pouka in si s tem ustvarjajo realno predstavo o šoli. Le en odgovor se nanaša na zagotavljanje občutka varnosti in sprejetosti otrok ob ustupu v šolo. Izvedeli smo, da šole organizirajo veliko različnih dejavnosti za mehki prehod otrok tako za starše kot za otroke. V sodelovanju z vrtcem so ponekod že organizirani obiski otrok v OŠ, šola povabi otroke v telovadnico, knjižnico, otroci prisostvujejo pouku, pogledajo si dramsko predstavo na šoli, imajo spoznavni dan bodočih prvošolcev, obisk prvošolcev v vrtcu ...

Povezovanje vrtca s šolami

V anketi so anketiranci predlagali, naj se vzgojitelji in učitelji srečajo na skupnih druženjih. Predlog se nam je zdel smiseln, ker skupna srečanja prinašajo možnosti za zblíževanje institucij, spoznavanje dela in težav druge ustanove in razpravo o razvojno primernem delu, večjajo spoštovanje dela drugega ter dajejo možnosti skupnega izobraževanja. Boljši odnosi, dobra komunikacija prinaša zblíževanje

vrtca in šole v pristopih do otrok, kar omogoča kontinuiteto tako na področju zagotavljanja otrokovega razvoja kot metod, oblik in organizacije dela.

Na podlagi izraženih pobud in predlogov od leta 2016 organiziramo srečanja za vzgojitelje in učitelje. Namen povezovanja vrtcev in šol je zagotavljanje kontinuitete v vzgojno-izobraževalnem procesu na prehodu otrok iz ene v drugo ustanovo. S sodelovanjem želimo zblížati vsebine, načine in metode dela ter organizacijo procesa v zadnjem obdobju bivanja otrok v vrtcu in v prvih mesecih šolanja. To omogoča dejstvo, da se otroci v tej starosti učijo na enak način ne glede na to, v katero ustanovo so vključeni. Tako bi ustvarjali pogoje, v katerih bi otroci v tem obdobju dejavno razvili svoje potencialne in umirjeno šli iz vrtca v šolo. Kontinuiteta se nanaša tako na razvoj otrok kot na delovanje obeh ustanov. V delo želimo aktivno vključiti tudi starše.

Naši izzivi

V sodelovanju vrtcev in šol bi želi doseči kontinuiteto:

z vidika pedagoške prakse (uporabljamo načine dela značilne za zgodnje učenje, igro) in

z vidika razvoja otrok.

Otroci v starosti od pet do sedem let se učijo in razvijajo na enak način. Prizadevati si moramo, da vrtec in šola v tem obdobju zagotavljata otrokom njim ustrezen način učenja ne glede na to, v katero ustanovo so vključeni. Na srečanju ravnateljice je bila izražena ideja, da bi vzgojiteljice znova prehajale iz vrtca v šolo skupaj z otroki in se nato ponovno urnile v vrtec. V raziskavi, ki jo je izvedla Tatjana Vonta, se je takšen model pokazal kot najbolj uspešen za zagotavljanje umirjenega prehoda otrok. To je vsekakor izziv, ki bi potreboval za realizacijo podporo ustanov na državni ravni.

Priložnosti in izzivov v našem strokovnem delu nam ne zmanjka. Odprto učno okolje otrok, staršev in nas je v vrtcu neizmerno. Odprte so možnosti in primerjave praks doma in v tujini. Koncepti in pristopi učenja otrok so lahko različni. Vsak posamezni vzgojitelj daje svoj pečat znanja, raziskovalnega duha na svojstven način.

Vedno pa je pomemben otrok ter njegov usak napredek in tega se naš vrtec še kako zaveda. V priročniku je prikazanih nekaj zanimivih povezav neposrednega dela v praksi, odraz otrokovih odzivov in napredovanj.

Za nas je to le uvod pedagoškega sodobnega dela vzgojiteljev, ki s spoznanjem in izkušnjami skušajo najučinkoviteje vplivati na učenje, na igro, na raziskovanje lastne prakse. Nadaljevali bomo s svojim delom, raziskovali, analizirali, preučevali, pa tudi prenašali vse to drug na drugega in se s tem bogatili in bogatili vrtec.

Torej ... vrtec je bogastvo, je dragocen, ker je, kakršen je ...

7 VIRI IN LITERATURA

Banjanac Lubej, S. (2015). Otroci, ki hodijo bos, imajo boljše možgane, <https://otroski.rtvuslo.si/bansi/prispevek/3564>.

Dobnik, E. (2003). Komunikacija med vzgojiteljico in starši. V: Moj malček. Ljubljana: Info press l. 2003/št. 12.

Dryden, G., Vos, J. (2001). Revolucija učenja, Educy, Ljubljana.

Hess, P. (2008). Singing Bowls for Health and Inner Harmony, Through Sound Massage According To Peter Hess. Druckerei Rindt GmbH & Co. KG, Fulda, Germany.

Juriševič, M., Rajovič, R., Drgan, L. (2010). NTC učenje: spodbujanje razvoja učnih potencialov otrok v predšolskem obdobju, gradivo za strokovni seminar, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana.

Koritnik, B. (12. 3. 2016), Raziskovalec možganov: DELO, Sobotna priloga.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. 2. izdaja. 2004. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Marjanovič Umek, L. (2004). Razvoj otrokovega govora. Ljubljana: Založba Tiger.

Marjanovič Umek, L. (2008), Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Morya Malek, M. (2012). Zvočna masaža s himalajskimi pojočimi posodami. <https://duhovnost.eu/zvočna-masaza-s-himalajskimi-pojocimi-posodami/>. Dostopno 11. 1. 2018.

Pesek, A., Bratina, T. (2015). Gong in njegov terapevtski smisel. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta. <https://revije.ff.uni-lj.si/MuzikoloskiZbornik/article/viewFile/7137/6800>. Dostopno 6. 1. 2018.

Rajovič, R. (2013). IQ otroka – skrb starša, Mensa Slovenija, Ljubljana.

Rajovič, R., 2015. Kako z igro spodbujati miselni razvoj otroka. Ljubljana: Mladinska knjiga.

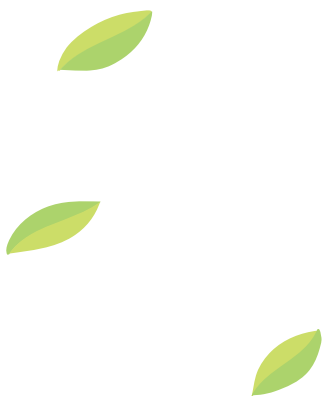
Rajovič, R. (2010). NTC sistem učenja: metodički priručnik za vaspitaje, Visoka škola strokovnih studija za obrazovanje vaspitaja »Mihailo Palou«, Vršac.

Vonta, T. (1995). Otrok na prehodu iz vrtca v šolo, V: Problemi in rešitve zgodnjega ušolanja otrok. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Vonta, T. (1996). Zagotavljanje kontinuitete vzgojno-izobraževalnega procesa na prehodu iz vrtca v šolo V: Janko, V., Prešern, T., Puš Seme, S.ur. Profesionalnost v vrtcu, Ljubljana: Skupnost vzgojno-izobraževalnih zavodov Slovenije.

Zver, T. (2009). Sprostimo in umirimo naše otroke. Dipl. delo. PF Univerza v Mariboru. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=10521>. Dostopno 8. 1. 2018.

PEDENJPED PIŠEM TVOJE IME

IZDAJATELJ

Vrtec Pedenjped Novo mesto, zanj Meta Potočnik, ravnateljica

AVTORJI STROKOVNIH ČLANKOV:

Meta Potočnik, Darja Rudman, Maja Jazbec Jeraj, Metoda Meštrič,
Saša Dular, Kristina Žmaučič, Nastja Turk Bokan, Suzana Nedić,
Božena Črnila, Srečko Mesarič, Katarina Duornik, Marko Guštin,
Melita Kmet Ličen, Sonja Resman

ZBRALE IN UREDILE

Meta Potočnik, Maja Jazbec Jeraj, Metoda Meštrič

FOTOGRAFIJE

Sašo Barantin

LEKTORIRANJE

Peresa, poslovno sodelovanje in izobraževanje, Irena Potočar Papež, s. p.

OBLIKOVANJE

Studio 300